Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Masteroppgave 2018 30 stp

Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning
Anne Sverdrup-Thygeson

Kommunenes bruk av naturmangfoldloven § 8 i planprosesser i fjellområdene

-Kunnskapsgrunnlaget ved vedtak av planer om nye fritidsboliger

The municipalities´ application of The Nature Diversity Act § 8 in land-use planning in mountain areas.

Beate Aase Heidenreich
Naturforvaltning
Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning

Kommunenes bruk av naturmangfoldlovens § 8 i planprosesser i fjellområdene

- Kunnskapsgrunnlaget ved vedtak av planer om nye fritidsboliger

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Forord	7
2	Sammendrag	8
3	Abstract	8
4	Innledning	10
4.1	Bakgrunn og motivasjon	10
4.2	Problemstilling	10
4.3	Utviklingen av fritidsboliger i Norge	11
5	Materiale og metode	14
5.1	Naturmangfoldloven og regelverket i plan- og bygningsloven	14
5.2	Case-studier	14
6	Resultat	17
6.1	Naturmangfoldloven	17
6.2	Studien av reguleringsplaner	22
7	Diskusjon	31
7.1	Kunnskapsgrunnlaget	31
7.2	Innhenting av kunnskap	34
7.3	Fylkesmannens innspill og kommunenes reaksjon	37
7.4	Kommunens oppfølging av § 8 i forhold til intensjonen i loven og forarbeidene	40
8	Oppsummering og konklusjon	41
Kilder	42	

1 Forord

Dette er min masteroppgave i naturforvaltning ved NMBU - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Min barndom var preget av en hverdag i Oslos, mens alle ferier ble tilbrakt i fjellet. Vi gikk på ski inn til hytta, vi gravde frem vannet, mens bjørkeveden varmet opp innomhus. Om somrene melket jeg geiter og kuer og fulgte med dem på beite i fjellskogen. Tidene har forandret seg. Flere vil til fjells og hyttene har blitt større. Vi har med oss dagliglivets komfortkrav som krever energi og ikke minst betydelig areal. De fleste nye hytter i dag ligger konsentrert og arealendringene er omfattende og irreversible der nye fritidsboligfelt er etablert. Hva ligger bak alle valgene om å legge ut nye hyttefelt og hva påvirker valgene?

Min interesse for dette spenner over flere fag, fra biologi, geografi, sosiologi, antropologi til juridiske fag og planleggingsfag. Jeg ønsket å undersøke disse prosessene og se nærmere på en bestemmelse i naturmangfoldlovens kunnskapsgrunnlag. Visste beslutningstakerne noe om naturen i områdene før hyttefeltet kom?

Jeg var så heldig å få ja fra de tre veilederne jeg spurte om hjelp, i forbindelse med oppgaven min. De representerer stor bredde og er;
Anne Sverdrup-Thygeson, Professor ved Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning. Hovedveileder.
Fredrik Holth, Dosent i juridiske fag ved Fakultet for landskap og samfunn, Institutt for eiendom og juss.
Timothy Kevin Richardson, Professor ved Fakultet for landskap og samfunn, Institutt for by og regionplanlegging.

Det var interessant, spennende og krevende at dere hadde forskjellige bakgrunner og ulike perspektiver. Tusen takk for gode innspill og tålmodighet med meg. Prosessen har vært svært lærerik, og jeg er like interessert i alle tre fagområdene fremdeles. Dette er en del av menneskets økologi. Takk til dere mine kjære nærmeste, som har holdt ut denne hektiske vinteren. Jeg håper det ga noen gode frokoster og flere hjemmelagde brød enn ellers. Selv trodde jeg på tid til flere kilometer på ski enn vanlig, men slik ble det ikke. Mye arbeid og veldig moro!

Jeg er takknemlig, som har fått lov til å ta en mastergrad i naturforvaltning.

Lierskogen, 14. mai 2018

2 Sammendrag

Plan- og bygningsloven virker sammen med naturmangfoldloven når planer for nye felt med fritidsboliger vedtas av kommunestyret. Hovedmålet med oppgaven var å undersøke hvordan kommunene bruker naturmangfoldloven § 8 i planprosessen som legger til rette for nye fritidsboliger i fjellregionen. Oppgaven er en studie av 16 reguleringsplaner i 3 kommuner i Buskerud fylke hvor jeg har undersøkt hvilken kunnskap kommune hadde om naturmangfold og hvordan kunnskapen ble innhentet. Hvilke innspill Fylkesmannen ga underveis og hvordan kommunene forholdt seg til dem er undersøkt. Oppgaven har drøftet resultatene og sett om de er i samsvar med intensjonen i loven og forarbeidene. Av de 16 planene som er med i undersøkelsen er det innhentet kunnskap om naturmangfold ved konsekvensutredning for 4 av 16 planer (Tabell 6-2). Konsekvensutredninger er største kilde til kunnskap om naturmangfold med 95 % av arealet som er med i undersøkelsen. Tross manglende funn av informasjon om naturmangfold i offentlige databaser, vurderte ingen kommuner dette som kunnskapsmangel. Innhenting av ny kunnskap ble kun gjort i forbindelse med konsekvensutredningene. Fylkesmannen har gitt innspill og kommet med merknader knyttet til kantsoner mot vann og vassdrag, gitt innspill til plankart og innsigelse til deler av en plan. Studien viser manglende kunnskap om naturmangfold ved 5 planer i områder uten tidligere fritidsbebyggelse. I disse områden vurdere jeg dette til ikke å være i tråd med formålet med lovene om kunnskapsbasert forvaltning, og bærekraftig bruk.

3 Abstract

Planning for new cabin areas in mountains are adopted locally by the municipal council. The Planning and Building Act works in conjunction with the Nature Diversity Act when plans are adopted. The main objective of the task was to investigate how the municipalities apply Section 8 of the Nature Diversity Act to the planning process that facilitates new cabins in the mountain region. The assignment is a study of 16 regulatory plans in 3 municipalities in Buskerud County, where I have studied what the municipality's knowledge about nature diversity and how the knowledge was obtained. Furthermore I investigated what inputs the county governor gave along the way and how the municipalities relate to them. The task has discussed the results and whether they are in accordance with the intention of the law and its intentions.
Of the 16 plans included in the survey, knowledge of nature diversity has been obtained through impact assessment for 4 out of 16 plans (Tabell 6.2). Impact assessments are the largest source of knowledge about natural diversity with 95% of

the area included in the survey. Despite the lack of finding information about the diversity of natural resources in public databases, no municipalities considered this as a lack of knowledge. Collection of new knowledge was only made in connection with the impact assessments. The county governor has given input and commented on borders against water and watercourses, given input to plan map and objection to parts of a plan. In 5 plans there was a lack of knowledge by decision and I think it is not in line with the purpose of the law and the requirement for knowledge in the exercise of public authority.

4 Innledning

4.1 Bakgrunn og motivasjon

I Norge er det i dag 463 000 fritidsboliger, i følge tall fra Statistisk sentralbyrå. Nye hyttefelt legges ut i fjellnære områder, hvor ofte sentvoksende barskog må gjøre plass for arealkrevende fritidsboliger med moderne infrastruktur. Disse arealendringer vedtas av folkevalgte i kommunestyret. Norske kommunestyrer har stor makt over arealene, og med det følger et ansvar for norsk natur. Hvilken kunnskap om naturmangfold ligger til grunn når nye planer vedtas i fjellnære områder? Grunnloven er klar i forhold til vår rett[1]:

> Alle har rett til eit helsesamt miljø og ein natur der produksjonsevna og mangfaldet blir haldne ved lag. Naturressursane skal disponerast ut frå ein langsiktig og allsidig synsmåte som tryggjer denne retten òg for kommande slekter.
> Borgarane har rett til kunnskap om korleis det står til med naturmiljøet, og om verknadene av planlagde og iverksette inngrep i naturen, slik at dei kan tryggje den retten dei har etter førre leddet.
> Dei statlege styresmaktene skal setje i verk tiltak som gjennomfører desse grunnsetningane.
>
> Norges grunnlov § 112

4.2 Problemstilling

Hovedmålet med oppgaven er å undersøke hvordan kommunene bruker naturmangfoldloven(Naturmangfoldloven 2009) § 8 i planprosesser som legger til rette for nye fritidsboliger i fjellområdene. Følgende spørsmål belyses og problematiseres:

1. Hvilken kunnskap om naturmangfold har kommunene når planvedtak fattes?
2. Hvordan ble kunnskapen innhentet?
3. Hvilke innspill har Fylkesmannen gitt underveis i prosessen?
4. Hvordan forholdt kommunen seg til Fylkesmannens innspill?
5. Er kommunenes oppfølging av § 8 i samsvar med intensjonen i loven og forarbeidene?

[1] Kongeriket Norges grunnlov, gitt av riksforsamlingen på Eidsvoll den 17. mai 1814 § 112

I masteroppgaven har jeg brukt deskriptiv metode for å se på naturmangfoldloven (NML) § 8 og regelverket i tilknytning til regulering etter plan- og bygningsloven (Plan- og bygningsloven 2008) . For å få innsikt i håndtering av utbygningsplaner er det gjort et kvantitativt studium av 16 reguleringsplaner i kommunene Flå, Krødsherad og Sigdal i Buskerud fylke. De tre kommunene ligger under 2 timers kjøretur fra Oslo- og Drammensområdet og har hatt en betydelig vekst i antall fritidsboliger (Figur 4-1).

Figur 4-1 Et nytt felt med fritidsbolier er under oppføring. Fra Eggedal ved Djupsjøen. Foto: Beate Aase Heidenreich

4.3 Utviklingen av fritidsboliger i Norge

Hytter bygges som aldri før. Statistisk sentralbyrå (SSB) samler fakta om utviklingen av fritidsboliger i Norge. Det selges flest hytter i Trysil mens Ringsaker har 7108 og er kommunen med flest fritidsboliger (Figur 4-2).

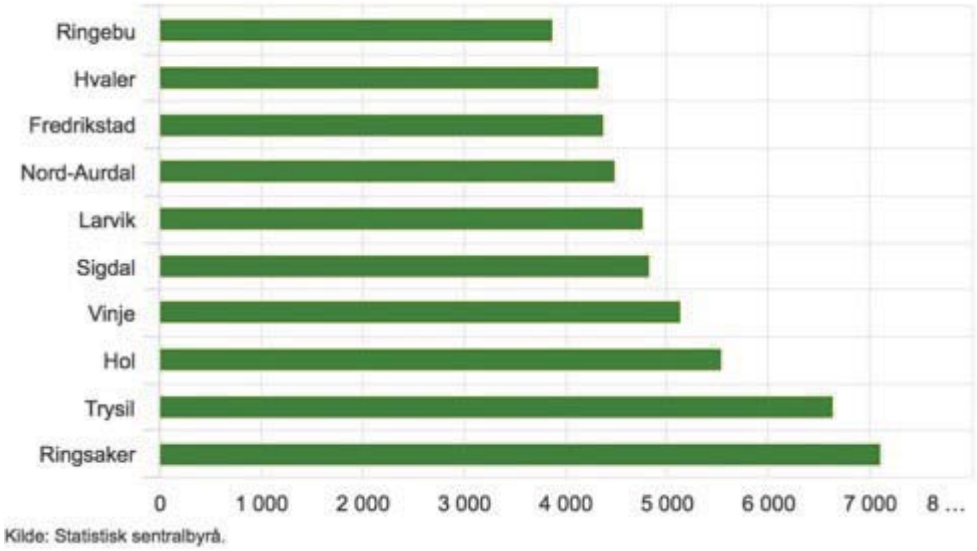

Figur 4-2 Norske kommuner med flest fritidsboliger, Kilde: SSB 2018.

Buskerud er det fylket med flest fritidsboliger i fritt salg i 2017 med 1864 hytter. Flå kommune har doblet antallet fritidsboliger fra år 2000 – 2018 nå har Flå 1877 fritidsboliger, mens Krødsherad har økt med 364, har Sigdal kommune fått 1656 nye fritidsboliger de siste 18 årene (Tabell 4-1).

Tabell 4-1 Antall fritidsboliger i utvalgte kommuner i årene 2000 og 2018. Kilde: SSB.

	Antall fritidsboliger	
Kommune/ år	2000	2018
Ringsaker	5794	7108
Trysil	4888	6645
Flå	966	1877
Krødsherad	1151	1515
Sigdal	3170	4826

Bygging av fritidsboliger gir stor inntekter til lokalsamfunnene. SSBs statistikk viser at 25 kommuner hadde over 100 omsetninger av fritidsboliger i fritt salg i løpet av 2017. Omsetningen i de 25 kommunene summerte seg til 4 200 hytter med en samlet kjøpesum på 9,9 milliarder kroner. Flå, Krødsherad og Sigdal omsatte fritidsboliger for 553 millioner til sammen i 2017 (Figur 4-3).

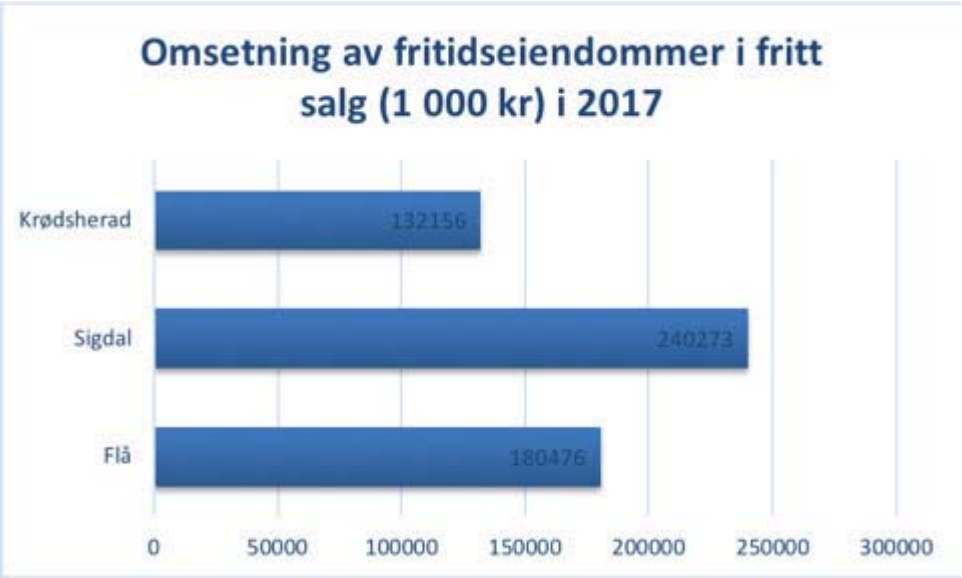

Figur 4-3 Omsetning av fritidsboliger i Krødsherad, Sidal og Flå i 2017, samlet kjøptesum (1 000 kr) Kilde: Statistisk sentralbyrå [2]

[2] Gjelder omsetninger med hjemmelsoverføring av grunn (tomt). Fritidseiendommer uten oppgitt kjøpesum er ikke med i tabellen. I enkelte tilfeller kan en omsetning omfatte flere fritidseiendommer. Sammensetningen av de omsatte fritidseiendommer varierer over tid, bl.a. med tanke på størrelse, standard og beliggenhet. Statistikken behøver derfor ikke å gi et riktig bilde av prisutviklingen. Gjennomsnittlig kjøpesum blir derfor ikke publisert på kommunenivå. 2016 er endelige tall. Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanleggig og arealdisponering i Norge i 2006-2007 (Kosmo 2007) vist reduksjon av stor sammenhengende naturområder først om fremst som følge av veibygging, andre tyngre tekniske inngrep og oppføring av bygninger, først og fremst fritidshus. I en artikkel om de samfunnsmessige konsekvensene av utviklingen av hyttelivet i Norge fra 1960 til 2009 hevdes det at natur og landskap tåler dagens hyttebygging (Skjeggestad et. al 2009) og fokuset må over på bedre planlegging. Mens i dag er arealendringer er den største kilden til tap av arter. For 9 av 10 arter er tap av areal den viktigste trusselen. Siste rødlisten fra Artsdatabanken viser at av de 20 915 artene som ble vurdert, står 4438 (21%) arter på rødlisten og 48 % av de truede artene lever i skog (Henriksen og Hilmo 2015).

Vinteren 2018 har det pågått en debatt i norske medier, startet av tidligere høyesterettsdommer Georg Fredrik Rieber-Mohn, som stiller spørsmålstegn ved byggingen av store hyttefelt i urørt natur over hele landet (Figur 4-4).

Figur 4-4. Klipp fra Aftenposten 19.02.2018. Debattinnlegg av tidligere høyesterettsdommer Georg Fr. Riber-Mohn.

5 Materiale og metode

I masteroppgaven har jeg brukt to metoder. Deskriptiv metode er brukt til å belyse og problematisere naturmangfoldlovens § 8, og regelverket i tilknytning til regulering etter plan- og bygningsloven. Ved bruk av kvalitativ metode har jeg studert og analysert 18 reguleringsplaner.

5.1 Naturmangfoldloven og regelverket i plan- og bygningsloven

Jeg har gjort en analyse av det rettslige rammeverket i naturmangfoldlovens § 8 ved å undersøke lovens forarbeid som norske offentlige utredninger (NOU) og odelstingsproposisjoner. Rettskilder har vært tilgjengelig gjennom det åpne informasjonssystemet Lovdata (Lovdata 2018). Jeg har brukt nettstedets tilbud med egen brukertilgang for studenter ved NMBU; Lovdatapro som gir tilgang til flere kilder. Underveis i arbeidet har jeg har hatt behov for å se nærmere på annet lovverk som vannressursloven og skogloven. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Fylkesmannen i Buskeruds miljøvernavdeling, videre omtalt som Fylkesmannen (FM), Landbruksdirektoratet og Fylkesskogmesteren i Buskerud har vært kontaktet i forbindelse med forståelsen av lovverket de forvalter.

5.2 Case-studier

Jeg valgte å undersøke hvordan 3 kommuner arbeidet med bestemmelsen i NML §8 da de regulerte til fritidsboliger. Kommunene Flå, Krødsherad og Sigdal i Buskerud fylke ligger i nærheten av store befolkningssentra, ca 2 timer fra Oslo og Drammen, og grenser alle til ett felles fjellområde,Norefjell. Flå og Sigdal har i tillegg andre fjellområder hvor det vedtas planer om utbygging, som er med i denne studien. Kommunene har felles et stort ønske om utbygging. Jeg valgte å ta med planer vedtatt fra 2013 til 2017, som er fra 4 år etter at naturmangfoldloven kom, og kommunene antas å ha fått integrert loven i reguleringsarbeidet. Studiens 16 planer er fordelt med 4 fra Flå og Krødsherad kommuner og 8 fra Sigdal kommune.

5.2.1 Datainnsamling

Utvelgelsen av caser til studien ble gjort ved å hente ut kommunenes siste reguleringer til dette formålet, fra deres åpne innsynsløsning for plan- og reguleringssaker (Gisline webPlan og kart3.nois). Kartinnsynsløsningen ga tilgang til saksdokumenter som følger vedtatte planer. Ved mangel på dokument har jeg henvendt meg til kommunen per epost eller telefon, og fått tilsendt saksdokumentene jeg har spurt etter. For 3 planer i en kommune manglet informasjon i plandokumentene om arealet planene dekket. Saksbehandler i kommuene ga meg omtrentlig areal for planene fra kommunens web-kart (Solum, 2018). For å få innsyn i dokumenter har jeg også gjort søk i Fylkesmannen

i Buskeruds postjournal (Regjeringen eInnsyn), Regjeringens innsynstjeneste i offentlige dokumenter. Antall planer som har blitt vedtatt varierer i kommunene, av den grunn vil antallet som er med fra hver kommune og alder på planene variere.

5.2.2 Analyse av materiale

For hver reguleringsplan har jeg hentet ut planbeskrivelse, plankart, saksfremlegg og protokoll fra vedtaket. I vedlegget til oppgaven har jeg samlet opplysninger av interesse for analysen som presenteres for hver plan. For flere planer har jeg valgt å legge inn personlige kommentarer der jeg har funnet det nødvendig for sammenhengen, og interessant i forhold til problemstillingen. Flere av planene har koblinger til overordnede planer som kommunedelplaner, områdeplaner eller eldre reguleringsplaner, da er relevant informasjon fra problemstillingen hentet ut. Jeg har valgt å ikke hente ut originaldokumentet fra Fylkesmannen til kommunen. Fra kommunestyremøte hvor plan ble vedtatt, har jeg referert innspill fra Fylkesmannen slik de står skrevet i dokumentet. I en av plansakene, som var komplisert og omfattende, viste dette seg å være en svakhet, og jeg valgte å be om innsyn i sakens dokumenter hos Fylkesmannen.

I beskrivelsene av planene har jeg hentet ut informasjon om utreder. Dersom det manglet tittel har jeg søkt etter konsulentselskapet på nettet, og funnet fagbakgrunnen til vedkommende. Det er ikke gått nærmere inn på om vedkommende i tillegg til de opplysningene som kom frem, kan ha en naturfaglig bakgrunn.

Fakta som høyde over havet er i enkelte planer beskrevet som laveste og høyeste høyde i planområdet, mens andre har en høyde for hele planen. I bearbeidelsen har jeg gitt en gjennomsnittshøyde for planen. I de planer hvor høydegjengivelse mangler, er det innhentet fra Norgeskart (Kartverket 2018) ved å ta ut et gjennomsnitt. Naturbase (Miljødirektoratet Naturbase 2018) og Norgeskart er to nettløsninger som gir innsyn i data om naturmangfold og gode kart og ortofoto over de samme områdene. Ofte har jeg sammenlignet de to kartdatafilene. For å se historisk utvikling av et område har jeg brukt kartløsningen på nett fra Finn (Finn 2018) eller 1881 (Opplysningen 2018) med historiske kart. Historisk utvikling har bare blitt brukt for å få en forståelse for områdets utvikling og ble ikke endel av resultatet slik jeg trodde innledningsvis.

5.2.3 Bearbeidelsen av data

Jeg har gjennomført en kvalitativt studie av dokument i plansaker for å redegjøre for dem samlet. Oppgaven vurderer det naturfaglige ved reguleringsplaner. I mange planer vil hensyn til andre interesser som friluftsliv og landskap ligge tett opp til naturmangfoldshensyn, så som helhetlige kulturlandskap, friluftsliv av betydning lokalt og også regionalt som for eksempel bymarker. I oppgaven har jeg sortert ut merknader og innspill fra Fylkesmannen relatert til naturmangfold som arter, naturtyper, økosystemer. Innspill gitt i høringer knyttet til friluftsliv som omtaler naturmangfold som rikt fugleliv, er ikke endel av naturmangfoldet i denne oppgaven, og blir derfor

ikke gjengitt. Allikevel har jeg enkelte ganger valgt å ta med direktet sitat som også kan omhandle friluftsliv. Størrelse på planområdet er oppgitt i dekar, antall mulige hytter gjengis som tomter for fritidsboliger. I en sammenheng er det snakk om å bygge leiligheter, da oppgis antall fritidsenheter. Året for vedtak er gjengitt da dette kan være relevant i forhold til når ulike offentlige retningslinjer kom. Høyde over havet var tenkt for å få et inntrykk av hvor nært tregrensen planen ligger. Tregrensen i området viste seg å være svært variabel. På sydsiden av Norefjell og vest i Sigdal ligger tregrensen på 900-950 , mens på nord og østsiden av Norefjell ligger den på mellom 820 – 850 av og til opp til 900 moh. Disse dataene ble ikke brukt i analysen. Planene er sortert etter om det hovedsakelig er nye områder som tas i bruk, eller om det er en fortetting med eller uten utvidelse av allerede eksisterende plan. Jeg har valgt å definere en plan som fortetting når det innenfor planområdet allerede finnes eksisterende fritidsbebyggelse. Eksisterende bebyggelse må være av et slikt omfang, at det utgjør en samling med fritidsbebyggelse som allerede er på stedet. Dette gjelder også dersom det bare finnes en eksisterende fritidsbolig, og utvidelsen er på 3 fritidsboliger. Dette begrunner jeg med at planområdet da ligger i et område, hvor kommuneplanen viser at fritidsbebyggelse utgjør største delen av arealdisponeringen, over et større område (Figur 5-1).

Figur 5-1 Kartutsnittet viser en del av kommuneplanen. Orange polygon er områder avsatt til fritidsbebyggelse. Rød sirkel viser et område hvor store areal er avsatt til fritidsbebyggelse og hvor en av planene i undersøkelsen er lokalisert. Nye reguleringsplaner i dette område vurderes som fortetting i denne oppgaven. Kilde: Kommuneplan for Sigdal, hentet i kommunens innsynsløsning.

En av planene i undersøkelsen er en detaljregulering hvor områdeplanen er konsekvensutredet. For at ikke arealet skal telle to ganger i analysen er det satt til 0 i flere tabeller. At området inngår i undersøkelsen på to plannivåer gir utfordringer i analysen. I ettertid ser jeg at dette med fordel kunne vært løst annerledes.

Fylkesmannens innsigelsemulighet er gitt av plan- og bygningsloven. I oppgaven har jeg valgt å se på innsigelse knyttet til tema omkring naturmangfold og de føringer som er gitt av rundskriv til dette. Føringer knyttet til plan- og bygningsloven omhandles ikke.

Områdene for planene er ikke befart eller kartlagt av meg, utover at jeg har besøkt noen av områdene i forbindelse med eget friluftsliv. For å selv få et inntrykk av naturmangfold i planområdene, har jeg vært inne i de åpne databasene og gjort et søk for å vurdere hvilket naturmangfold som kan finnes i planområdet. Inngrepsfri natur INON har jeg valgt å se bort i fra i oppgaven.

5.2.4 Resultat

Resultatkapitelet er delt inn i 2 underkapitler. Først ser jeg på det rettslige rammeverket gitt av naturmangfoldloven, og da spesielt kunnskapsgrunnlaget i §8. Jeg beskriver også hvordan naturmangfoldloven kommer inn i planprosessen ved regulering til fritidsboliger. I andre del presenteres en studie av 16 reguleringsplaner som vurderes opp mot oppgavens problemstilling. Jeg deler ikke opp resultatene kommunevis, jeg har valgt å omtale planene samlet. Resultatene fremstår da som alle de tre kommunenes håndtering av NML §8. Oppgaven gir derfor ikke eksplisitt svar på hvordan hver kommune håndterer regelverket. Dersom det er interessant å se på ulikheter mellom kommunene, må vedlegget studeres.

6 Resultat

Resultatkapitelet er delt inn i 2 underkapitler. I først del gjør jeg en tolkning av bestemmelsen i naturmangfoldloven §8. Jeg beskriver også hvordan naturmangfoldloven kommer inn i planprosessen ved regulering. I kapitelets andre del presenteres en sammenstilling av resultatet av studien av reguleringsplaner.

6.1 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven kom i 2009 og erstattet lov om naturvern fra 1970. Utvalget som jobbet med den offentlige utredningen (NOU 2004: 28) viser til[3] vår forpliktelse gjennom FNs biomangfoldkonvensjonen (Convention on Biological Diversity), ratifisert 09.07.1993, om å ta vare på biologisk mangfold ved bærekraftig bruk. Etter konvensjonen er landene forpliktet til å identifisere biologisk mangfold av betyding for bevaring og bærekraftig bruk. I dette ligger en forpliktelse til å kartlegge viktig biologisk mangfold. Utvalget viser til at Miljøverndepartementet i 1999 startet opp arbeidet med kartlegging av naturmangfold ved å gi kommunene økonomisk støtte til kartlegging. Innen utgangen av 2003 hadde alle kommuner fått tilbud om statlig

[3] NOU 2004: 28, kap 5.7.2

tilskudd til kartlegging. I 2004 var det 100 kommuner som ikke hadde startet opp arbeidet.[4]

Lovens formål, §1:
"Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser skal tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur."

Naturen skal tas vare på gjennom bærekraftig bruk. For å avgjøre om en beslutning er bærekraftig, må det foreligge tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet på stedet. Formålsparagrafen og kunnskapsgrunnlaget virker sammen. Uttrykket ble diskutert i lovens forarbeid (Ot.prp. nr.52 (2008-2009)) hvor det er tydelig at bærekraftig bruk er et sentralt virkemiddel for å ta vare på naturmangfoldet[5]. Hva som er bærekraftig bruk er ikke definert i loven. Forarbeidene peker samme sted på at en del av problemet er at kunnskapsgrunnlaget om naturens mangfold ikke er godt nok. Utvalget som arbeidet med utredningen mente at kartleggingen av det biologiske mangfoldet måtte få høy prioritet (NOU 2004:28). Utvalget la vekt på at kunnskapen skulle være lett tilgjengelig for alle som var involvert i offenlig forvaltning, for å sikre medvirkning i beslutningsprosesser som omhandler biologisk mangfold. Utvalget mente utviklingen av Artsdatabanken var sentral i denne sammenheng, i forhold til sammenstilling og formidling av data om biologisk mangfold.

Naturmangfoldlovens §7 stiller som krav at ved utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfold, skal det gjøres en vurdering av prinsippene i §§ 8-12. Departementets brev til fylkesmenn og kommuner fra 2011 (T-1514), viser til at § 8 skal medvirke til at myndighetene får et bedre beslutningsgrunnlag for forvaltning av naturmangfoldet, samtid vil bestemmelsen også gi borgerne mulighet til å gjøre seg kjent med forvaltningens vurderinger og vektinger i ettertid. Kravet til kunnskap i beslutning som berører natur, følger av lovens § 8, 1. ledd:
"Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet."

Lovens forarbeid sier om vitenskapelig kunnskap at den skal være objektiv og etterprøvbar. Kunnskapen kan være både konkrete funn og observasjoner, men kan også ha karakter av mer alminnelig kunnskap om blant annet biologi, økologi, kjemi eller fysikk[6]. Kunnskapen knyttes til forvaltningsmål for arter i §5, naturtyper og økosystemer i § 4. Utvalget som utredet lovforslaget sa om kunnskapsgrunnlaget: «Når det gjelder naturtyper, synes den biologiske og økologiske kunnskapen å være bra. Når det gjelder utbredelse og arealomfang av de ulike naturtypene, er kunnskapen derimot mer mangelfull.»[7] Myndigheten har ansvaret for å fremskaffe totaloversikt over arter og naturtyper og deres tilstand. Hvem som fremskaffer den nødvendige kunnskapen

[4] NOU 2004; 28, s. 148
[5] Ot.prp. nr. 52 (2008-2009), s. 70
[6] Ot.prp. nr. 52 (2008-2009), s 379
[7] NOU 2004: 28, 85

følger alminnelige forvaltningsrettsmessige prinsipp, eventuelt regler i den enkelte lov.[8]

Kravet til kunnskap skal stå i rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet står det i § 8 siste setning. Hva betyr dette når det er mangel på kunnskap? Forarbeidene uttrykker to forhold knyttet til dette[9]. Naturmangfoldet forandrer seg naturlig gjennom sine økologiske prosesser, og det er ikke mulig å ha eksakt kunnskap til enhver tid. Det er heller ikke hensiktsmessig å bruke store ressurser på forskning og utredning dersom tiltaket er lite, og det ikke forventes betydelig skade. Om «sakens karakter» viser forarbeidene til omfanget av tiltaket, er det kortvarig eller permanent påvirkning på naturmangfoldet? Risiko for skade handler om noe av det samme og knyttes til hvor stort omfanget er. Utvalget mener «bestemmelsen pålegger ikke myndighetene å utføre generell kartlegging av naturmangfoldet». «Den kunnskap som det kan forventes at den aktuelle virksomheten skal bidra med å være knyttet til den eller de påvirkninger som virksomheten står for, sett i forhold til den samlede tilstanden til de arter og naturtyper som påvirkes».[10] I hvilken grad det er behov for å innhente ny kunnskap må myndigheten avgjøre i enhver sak.

Et sentralt spørsmålet blir hvor mye vekt kommunen skal legge på naturmangfold ved behandling av et planforslag. Rettskilde her er lovens forarbeider, hvor NOU utvalget mener formålet med naturmangfoldloven også vektlegges ved avgjørelser etter andre lover, uten at det foreslås lovfestet uttrykkelig: «Formålet vil være et tilleggshensyn i skjønnsutøving, sammen med de formål som den aktuelle loven setter opp. Dette vil ikke være til hinder for at naturverdier i en del tilfeller må vike for andre samfunnsinteresser.»[11]

6.1.1 Forvaltningsloven og plan- og bygningsloven

Flere lovverk virker samme med Naturmangfoldloven. Forvaltningslovens § 17 (forvaltningsloven 1967) pålegger kommunene å påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Naturmangfoldlovens § 8 angir faktagrunnlaget i denne sammenheng, mens forvaltningslovens § 17 angir at faktagrunnlaget må være tilstrekkelig for å kunne ta en avgjørelse. Bestemmelsene supplerer hverandre, sammen med naturmangfoldlovens § 9 om føre-var-prisnippet, som sier noe om hvilken type beslutning man bør treffe, gitt av kunnskapsgrunnlaget. [12] Kunnskapsbasert beslutning gjelder også for plan- og bygningsloven, som i kapittel 4 har utredningskrav til planer. Dersom reguleringsplanen kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen etter § 4-2, gi en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkning for miljø og samfunn, en konsekvensutredning (KU) gitt i egen forskrift (Forskrift om konsekvensutredninger 2017).

[8] Ot.prp. nr. 52 (2008-2009), s. 380
[9] Ot.prp. nr. 52 (2008-2009), s. 379
[10] Ot.prp. nr. 52 (2008-2009), s. 379
[11] NOU 2004: 28, kap.11.4.1
[12] Ot prp 52 (2008-2009) s. 92

Konsekvensutredningen er en systematisk kartlegging og vurdering av en plan eller et tiltaks konsekvenser. Konsekvensutredningen brukes som betegnelse på både prosessen og det fysiske dokumentet som bringer frem informasjon. I prosessen ligger varsling, høring, medvirkning og faktiske undersøkelser. Kommuneplanens arealdel og regionale planer som tilrettelegger for ny utbygging skal alltid konsekvensutredes. Unntak for reglen i forskriften er dersom tiltaket er utredet i en tidligere plan. Det vil si at et reguleringsplanforslag, hvor området er konsekvensutredet i kommuneplan eller områdeplan, og i tråd med de bestemmelser som da ble vedtatt, skal den ikke konsekvensutredes på nytt. Konsekvensutredningens formål er å sikre at hensynet til miljø og samfunn. Utredningen kan føre til opplysninger om vilkår for utbygningen.

Er et forslag til reguleringsplan i strid med nasjonale og vesentlige regionale interesser, kan den stoppes ved innsigelse. Retten til å fremme innsigelse ligger til berørt statlig eller regionalt organ, og går frem av PBL § 5-4. 1 ledd. Forslaget må knyttes til spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde. Som det fremgår av § 5-4, 5. ledd skal innsigelsen fremmes så tidlig som mulig og senest innen fristen for høringen. Innsigelsen skal begrunnes i vedtatt nasjonale eller regionale mål, rammer og retningslinjer. Sentrale dokument i forbindelse med innsigelse, herunder vedtatt nasjonale og regionale mål, rammer og retningslinjer:

- T-2016-2 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis. Rundskriv fra Klima- og miljødepartementet (Klima- og miljødepartementet 2017)

- H-2014-2 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven. Rundskriv fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Kommunal og moderniseringsdepartementet 2014).

- T-2013-3 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven. Rundskriv fra Miljøverndepartementet.

- T-1450 Planleggelse av fritidsbebyggelse (Miljøverndepartementet 2005) som Fylkesmannen ofte henviser til ved oppstart av plan. Veilederen tar for seg kvaliteten på fritidsbebyggelsen og foreslår grep for å minske konflikten med økende hyttebygging og nasjonale og regionale verdier knyttet til natur, landskap og kulturmiljø. Veilederen fokuserer også på hytteområder i et langsiktig perspektiv med postive ringvirkninger i lokalsamfunnene.

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (Kommunal og moderniseringsdepartementet 2015).

- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging (Kommunal og moderniseringsdepartementet 2014)

Rundskriv T-2016-2 kan knyttes direkte til NML § 8, da det klargjør «hva som er spørsmål av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning på klima- og miljøområdet og legges til grunn for miljøforvaltningens innsigelsespraksis. Rundskrivet skal gi økt forutsigbarhet om hvilke klima- og miljøhensyn staten mener skal ivaretas i den kommunale arealplanleggingen. Rundskrivet tar opp kravet til kunnskap: «..Kravet til kunnskapsgrunnlaget varierer med plantype og type utbygging, og øker i takt med planens detaljeringsgrad. Manglende kartlegging eller synliggjøring av verdier og interesser, vil vanligvis ikke gi grunnlag for innsigelser i seg selv, dersom den ikke gir mangelfullt beslutningsgrunnlag for ny arealbruk. For noen sektorer gjelder særlige krav til dokumentasjon i planene ut over dette, bl.a. knyttet til spørsmålet om avsetting av hensynssoner, sikringstiltak mv..»[13] Rundskrivet lister opp prinsipper og kriterier for fremming av innsigelse og viser en tematisk oversikt over nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet. Under tema naturmangfold skal innsigelse vurderes når foreslått ny arealbruk i planforslaget vil komme i konflikt med en liste med tema, her forenklet gjengitt:

- Verneområder og foreslåtte verneområder
- Naturtyper
    - Utvalgte naturtyper
    - Truede naturtyper
    - Nær truede naturtyper
    - A-lokaliteter etter DN-håndbok 13 og A- og B- lokaliteter etter DN-håndbok 19
    - Øvrige lokaliteter av naturtyper som vurderes å være av nasjonal eller vesentlig regional verdi, jf ny veileder for verdsetting av naturtyper kartlagt etter NIN.
    - Skogområder med nasjonal eller regional verneverdi, vurdert etter Miljødirektoratets system for verdsetting av skog som kan være aktuelle for vern som naturreservat.
- Arter
    - Truede arter
    - Prioriterte arter
    - Arter som er særskilt fredet etter forskrift
    - Spesielle økologiske former av arter, jf. arter av nasjonal forvaltningsinteresse i naturbase.
    - Viktige økologsike funksjonsområder for fiske og andre ferskvannsorganismer
    - Intakte større naturområder
    - Nasjonale laksevassdrag og laksefjorder
    - Viktige funksjonsområder for rein
- Sammenhengende naturområder med urørt preg
- Geologiske naturmangfold
- Vannmiljøkvalitet

Innsigelse skal også vurderes når planforslaget vil komme i konflikt med:

[13] Rundskriv T-2/16, rev januar 2017, 1. avsnitt side 2

- Godkjent regional vannforvaltningsplan
- Miljømålene etter krav i vannforskriftens § 12.
- Vernede vassdrag

Både de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§7 til 12, sammen med forvaltningsloven § 17, skal sikret at offentlige beslutninger som berører naturmangfold bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandsituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, og virkningen av tiltaket. Plan- og bygningslovens krav om konsekvensutredning er med å gir kunnskap om naturmangfold, og virker sammen med naturmangfoldloven. Kommunestyrets vurderingen av naturmangfoldlovens §§ 8 -12 skal alltid følge kommunestyrets vedtak ved regulering etter plan- og bygningsloven. En manglende vurdering etter naturmangfoldloven kan føre til ugyldig vedtak av plan. Planprosessen er skissert i Figur 6-1.

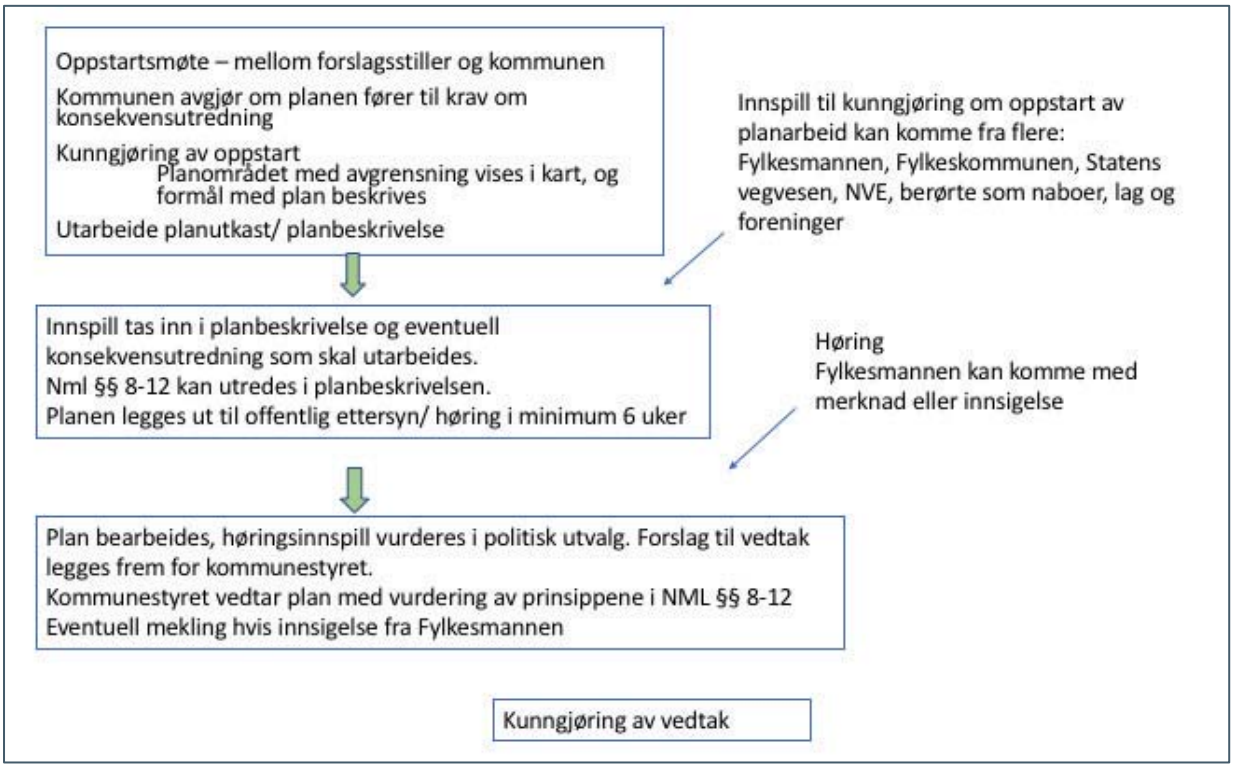

Figur 6-1 Planprosessen for reguleringsplan, etter plan- og bygningsloven med naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper i prosessen.

6.2 Studien av reguleringsplaner

Kapitelet er en sammenstilling av resultatet av undersøkelsen av 16 reguleringsplaner, med et omfang på 59 987 dekar regulert til fritidsbebyggelse (Tabell 6-2). Kunnskapen ved vedtak, måten kunnskapen ble innhentet, Fylkesmannens innspill og kommunens håndtering av innspillene presenteres i kapitelet. Analysen av hver reguleringsplan er presentert i vedlegget bak. Her presenteres en sammenstilling av analysen.

6.2.1 Kunnskapsgrunnlaget

Vitenskapelig kunnskap om naturmangfold var hentet fra søk i åpne databaser og konsekvensutredninger (Figur 6-2). I saksfremlegget til to av de 16 planene fulgte ingen vurdering av NML §§ 8-12. Loven var ikke nevnt i saksfremlegget eller i planbeskrivelsen. En henvendelse til kommunen om å få tilsendt ytterligere informasjon, ga inntrykk av at vurderingene var uteglemt i hvertfall i en av sakene. Kunnskap fra konsekvensutredning lå bak 4 reguleringsplaner, og utgjør 95% av arealet som er med i undersøkelsen. I tillegg var en detaljregulering konsekvensutredet i overordnet plan. 10 planer hadde søke i åpne databaser, hvor alle hadde søk i Naturbase[14]. Naturbase bidro med informasjon om naturmangfold i en plan på 120 da. Når plansakene ble lagt frem for beslutning i kommunestyret var åpne databaser eneste kilde til kunnskap i 11 (69%) av planene.

Fordelingen av kunnskap om naturmangfold i 16 planer (Figur 6-2):

- 2 er ikke utredet i henhold til NML § 8
- 4 har kunnskap fra KU utredning
- 1 har funn i åpen database
- 9 har søk i database, men uten funn

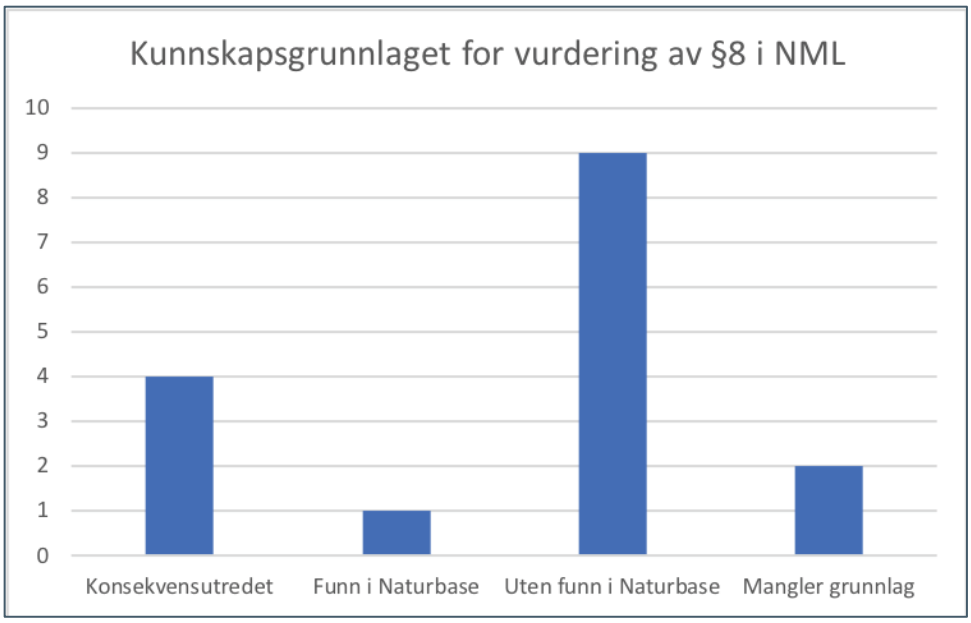

Figur 6-2 Kilder til kunnskap om naturmangfold i de 16 planene i undersøkelsen.

En analyse av planene viser at 6 av 16 planer er fortetting og eller utvidelse i områder hvor det allerede er fritidsbebyggelse (Tabell 6-1). De 10 reguleringsplanene i nye områder utgjør 98 % arealet, 58 601 da, som er med i undersøkelsen. Halvparten av disse planene mangler kunnskap om naturmangfold, utover manglende funn ved søk i åpne databaser, men utgjør kun 3 % av arealet. Årsaken til at et stort areal har

[14] Kartbasen er offentlig og består av vitenskapelig informasjon om naturmangfold fra Miljødirektoratet, Statens kartver, NIBIO, Artdatabanken, Norsk Polarinstitutt, Norges vassdrags- og energidirektorat, Havforskningsinstituttet, Riksantikvaren, Norsk institutt for naturforskning og Geodata.

kunnskap skyldes to store områdeplaner på henholdsvis 43 000 og 13 700 dekar, som er konsekvensutredet og utgjør 94 % av arealet.

Tabell 6-1 Antall planer med kunnskap om naturmangfold i nye områder, uten kunnskap i nye områder og uten kunnnskap i områder som fortettes og, eller utvides.

Antall planer (%)	Sum dekar	
5 (31)	56916	Med kunnskap, nye områder
5 (31)	1685	Uten kunnskap, nye områder
6 (38)	1386	Uten kunnskap, fortetting og/eller utvidelse

Planer uten kunnskap om naturmangfold er 11 planer, hvor 6 er fortetting og/eller utvidelse av eksisterende område med fritidsbebyggelse. Størrelsen på disse planområdene varierer fra 5 til 919 da. 5 planer er i nye områder og utgjør 1 685 da, med størrelser fra 25 da, 71 da, 220 da, til 428 og 941 dekar (Figur 6-3).

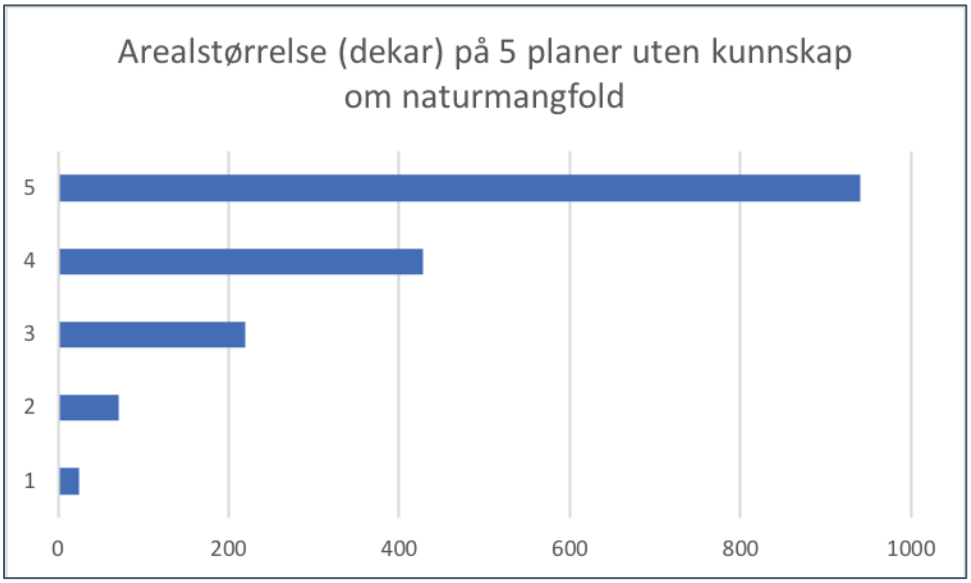

Figur 6-3 Arealet til 5 planer i nye områder hvor det ikke foreligger informasjon om naturmangfold.

6.2.2 Innhenting av kunnskap

Analysen viser at innhenting av kunnskap foregår ved:

- Konsekvensutredning (KU)
- Søk i åpne nasjonale databaser med vitenskapelig informasjon.
- Besøk i planområdet av utreder.

Konsekvensutredningene var skrevet av konsulenter, beskrevet som biolog eller naturviter, som hadde vært ute i felt og kartlagt. En større KU hadde naturvitenskapelig bidrag fra en villreinforsker, botaniker og andre lokalkjente biologer. En områdestyrer for nærliggende naturreservat var kilde til kunnskap. Konsekvensutredningene hadde alle hatt kontakt med organisasjonen Norsk

ornitologisk forening (NOF) med lokalkjente på rovfugl, og Statens naturoppsyn (SNO). Biologiske rapporter fra tidligere naturfaglige undersøkelser i området, ble oppgitt som kilde. Internettbaserte kilder i konsekvensutredningene er, som i de andre reguleringsplanene Naturbase, Artskart, Artsdatabanken og Norges geologiske undersøkelser. Både Fylkesmannen i Buskerud og kommunen ble i to av utredningene oppgitt som kilde, i tillegg lokalkjent i området.

Planer med konsekvensutredning har en beskrivende del som redegjør for områdets naturgrunnlag, beskriver arter, naturtyper og økosystemer. Viktige områder for vilt, vann og vassdrag blir beskrevet. Konsekvensutredningen gjør en verdivurdering av området naturmangfold. Omfanget planforslaget har på verdifullt naturmangfold blir beskrevet, og konsulenten kommer med anbefalinger for å minske belastningen av tiltaket på verdifullt naturmangfold.

Én konsekvensutredet plan forholdt seg ikke til funn av verdifullt naturmangfold som beskrevne naturtypelokaliteter, viltområde og artsforkomster funnet under registeringsarbeidet. Kommunen som var oppdragsgiver for konsulentrapporten, var ikke enig i de faglige vurderingene som var lagt til grunn. Da det ikke ble enighet mellom kommunen og konsulentselskapet, foretok kommunen sin egen faglige vurdering av omfang og konsekvens for naturverdiene, som ble grunnlag for NML §§ 8 – 12 vurderingene til kommunestyret. Kommunen skriver i sakfremlegget om sin vurdering av kunnskapsgrunnlaget: «De registrerte naturverdiene innenfor det foreslått utbygningsområde har lav verneverdi. Hensynet til naturverdier ivaretas derfor gjennom de foreslåtte tiltakene i planen.»

Naturbase er kilde til kartfestet informasjon om naturmangfold, og er brukt i alle planene. Artsdatabanken brukes i 9 av 16 planer (56 %). Miljøstatus, Skogoglandskap, Arealis og Norges geologiske undersøkelser er øvrige kilder som det er referert til. Kun i ett tilfelle var det funn i Naturbase, hvor halve planområdet lå i en naturtype. To planer hadde ikke vurdering og vedtak av NML §§ 8-12 og derfor ikke søk i kilder.

Et planforslag på 941 dekar har Naturbase som eneste kilde. Naturbase viste ingen registreringer. Deler av området er en eldre plan fra 1980. Planen var på offentlig ettersyn i 2003, hvor deler av planforslaget lå innenfor vurderingsforslaget til Trillemarka Rollagsfjell naturreservat. Fylkesmannen fremmet da innsigelse, og planprosessen stoppet opp. Vernet ble vedtatt i 2008. En kommunedelplan med konsekvensutredning ble vedtatt i 2011, hvor område ble avsatt til fritidsbebyggelse. Ved nærmere undersøkelse av konsekvensutredningen til kommunedelplanen viste det seg at KU ikke var gjennomført i dette området, men for 6 andre områder foreslått til fritidsbebyggelse. Da planarbeidet ble gjennomtatt ble det ikke gjennomført noen registeringer av naturmangfold. Planens formål var forankret i kommunedelplanen. Kommunen i sin §§ 8-12 vurdering oppgir, tiltross for at området var undersøkt i forbindelse med barskogsvernet, ingen informasjon om naturmangfold.

Planforslagene som ikke hadde konsekvensutredning var laget av konsulentselskap hvor planbeskrivelsen var skrevet av utredere uten faglig bakgrunn innen naturmangfold. Arealplanlegger, landskapsarkitekt eller arkitekt var

stillingbenevnelsene som gikk igjen. Ingen konsulentselskap hadde leid inn faglig kompetanse for innhenting av naturvitenskapelig informasjon om naturmangfold. Planbeskrivelsene hadde som regel bilder fra området og som oftes en beskrivelse av naturen, eksempler hentet fra planbeskrielser:"Vegetasjonen består for det meste av gran og bjørk og med et varierende bunnsjikt bestående av blant annet noe lyng.» «Vegetasjonen er av lav bonitet.». «Sør for bebygd tomt er det tett vier- og einerkratt.» Ingen planer som ikke var utredet i KU, hadde med utgangpunkt i føre-var-prinsippet i § 9, gjennomført kartlegging av naturmangfold for å innhente mer kunnskap.

Oppsummering av kunnskapsgrunnlaget og hvordan den er innhentet

Av 16 undersøkte planer hadde 4 vitenskapelig informasjon om naturmangfold utredet i forbindelse med konsekvensutredning. To planer hadde ingen vurdering av bestemmelsen i loven. Én hadde funn av kunnskap i åpen database. 9 ble vedtatt uten at myndigheten hadde informasjon om naturmangfold i planområdet. Områder uten tidligere fritidsbebyggelse utgjør 98 % av arealet (58 601 da) i undersøkelsen. 10 av 16 reguleringsplaner er nye områder uten tidligere fritidsbebyggelse. Halvparten av disse reguleringsplanene mangler kunnskap om naturmangfold, men utgjør kun 3 % av arealet. Kunnskapen er innhentet ved konsekvensutredninger i 4 av 16 planer. 10 planer har søk i åpne databaser. Planene som baserte seg på informasjonen fra åpne baser hadde funn i basen til en plan. Tross manglende funn av informasjon om naturmangfold i offentlige databaser, vurderte ingen kommuner dette som kunnskapsmangel. Innsamling av ny kunnskap ble kun gjort i forbindelse med konsekvensutredningene.

Tabell 6-2 Tabellen viser en sammenstilling av kunnskap i plankategoriene; nytt område med KU, nytt område med kunnskap, område uten kunnskap, fortetting og/eller utvidelse, nytt område uten kunnskap. Nederst i tabellen vises samme informasjonen sammenstilt med areal i dekar og prosent.

Areal i daa	Navn	Kunnskap
0	B24-B26 Sauvallia i HV3	nytt område, er en del av Gulsvikfjellet
120	Reinsjøfjell vest	nytt område m kunnskap
96	Søland Langsetermark	nytt område, KU- utredet
13700	Turufjell	nytt område, KU- utredet
43000	Gulsvikfjellet	nytt område, KU- utredet
919	Norehammeren	uten kunnskap, fortetting og/el utvidelse
227	Torebråten/ Bleikmyrstykket	uten kunnskap, fortetting og/el utvidelse
157	Jareseter II	uten kunnskap, fortetting og/el utvidelse
63	Lauvhaugen hyttefelt	uten kunnskap, fortetting og/el utvidelse
15	Djupsjøen - Haakonsen	uten kunnskap, fortetting og/el utvidelse
5	Bergheim hyttetun	uten kunnskap, fortetting og/el utvidelse
941	Frøvoldseter	nytt, uten kunnskap
428	Haslerudsetra	nytt, uten kunnskap
220	Seteråsen	nytt, uten kunnskap
71	Bukkespranget	nytt, uten kunnskap
25	Dukeli øst	nytt, uten kunnskap
59987	dekar med i undersøkelsen	

6.2.3 Fylkesmannens innspill

Fylkesmannen har gitt innspill ved varsel om oppstart av planarbeid og når forslag til plan kom på høring. Ved oppstart var det tre tema som gikk igjen:

- Henvisning til § 1-8 i plan- og bygningsloven om forbud mot tiltak i 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag.
- Alle vassdrag og åpne myrområder må identifiseres og markeres i plankartet.
- Redegjørelse for hvordan de miljømessige prinsippene for offentlig beslutning i §§ 8-12 i naturmangfoldloven er vurdert og fulgt opp.

Videre i kapitelet presenteres de innspill til planene som oftest gikk igjen, samt verdifullt naturmangfold som arter og naturtyper, og hvordan disse er håndtert av kommunene.

Byggeforbud mot vassdrag

Plan- og bygningslovens § 1-8, siste ledd gir kommunene mulighet til selv å fastsette grense langs vassdrag som har betydning for natur-, kulturmiljø og friluftsinteresser. Denne muligheten har gitt ulike grenser i de tre undersøkte kommunene. Fylkesmannen ønsket et foreslått byggeforbudet mot bekker med årssikker vannføring, endret fra forslagets 20 til 30 meter i et planområdet på 13 700 da. Anbefalingen ble ikke tatt til følge. I bestemmelsene til samme kommunes arealplan er det byggeforbud

mot vassdrag på 100 meter til vann over 100 da, samt en større elv i bunn av dalen. For mindre bekker og elver er grensen 50 meter. I tillegg er det under generelle bestemmelser, PBL § 11-9 blågrønne strukturer lagt inn: «a) Sammenhengende grønnstruktur skal sikres ved etablering av korridorer gjennom området og ut til de større sammenhengende naturområdene. Bekker, tjern og myrdrag skal sikres i disse korridorene. Byggegrense til Olaseterbekken er 50 m. Byggeavstand til andre vassdrag med årssikker vannføring er 20 m.»

I forbindelse med en KU på plan med 50 fritidsboliger, i et område hvor kommunedelplan ga byggegrense 50 meter vann og vassdrag, påpekte Fylkesmannen manglende byggegrense i planforslaget, da flere tomter lå tett ved vassdraget. Kommunen svarte at bekken ikke hadde helårs vannføring, og at bestemmelsene at den grunn ikke kom til anvendelse. Dokumentasjon på at bekken ikke hadde helårs vannføring fulgte ikke saken.

Fylkesmannen ber om at det sikres et tilstrekkelig grøntbelte mot viktige friluftsområder, og viser også til PBL 100-meterbelte til vassdrag. Et statlig sikret friluftsområde grenser til planområdet med en grensebekk og grenseelv. Reguleringsbestemmelsene har en byggegrense til bekk på 20 meter og 30 meter til elva. Kommunene har åpenbart ulike vurderinger av hva som er et tilstrekkelig grøntbelte.

Naturtypelokaliteter

Utfigurerte naturtyper finnes innenfor planene med KU, og en annen plan. I presentasjonen har jeg også valgt å ta med et myrområde med flere tjern, som er uten kunnskap om naturmangfold.

I en KU for et større område anbefaler Fylkesmannen at to felt med planlagt fritidsbebyggelse tas ut i sin helhet på grunn av nærheten til naturtypen slåttemyr, som har verdivurdering lokalt viktig (C). Anbefalingen ble delvis tatt til følge ved at det ble lagt inn en hensynssone rundt lokaliteten. Feltene ble ikke redusert i omfang. Kommunen skriver «Naturtypen er kun lokalt viktig, og har dermed ingen høy verneverdi. Kommunen anser det derfor ikke nødvendig å fjerne byggeområdene fra planen.»

Én plan på 120 da regulert til formålet i 2001 må omreguleres i forbindelse med ønske om fortetting. Planarbeidet begynner høsten 2015. Fylkesmannen påpeker at planområdet berører en naturtypelokalitet, registrert i 2013 og vektet som regionalt viktig (B) i Naturbase. Naturtypen dekker vel halve planområdet. Planområde ble hugget i 2014. Ingen endring i forbindelse rullering av kommuneplanen i 2016. Regulering vedtatt 22.06.2017. Naturtypen med rødlisteartene var allerede tapt da planarbeidet startet.

I forbindelse med KU ble det registrert naturtyper og et viltområde. Planområdet går inn i Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat, landets største barskogsreservat. Kommunen engasjerte konsulentselskap til å konsekvensutrede område. Kommunen endret på konsulentrapporten uten å ha begrunnet dette. Fylkesmannen spør på

hvilket faglig grunnlag kommunen har funnet det riktig å endre omfang og konsekvensvurderingene konsulenten hadde på verdifull natur i planområdet. Fylkesmannen oppfordret å kommunen trekke bebyggelsen lengre vekk fra grensen til naturreservatet. Kommunen svarte: «Når Sigdal kommune mottok dette dokumentet var vår faglige vurdering at saksbehandler hos Asplan Viak strakk sine vurderinger for langt i forhold til konsekvensene for natur og miljø ved den omsøkte utbygningen. Vi startet derfor en prosess mot oppdragstaker for å enes om vurderingene som ligger i rapporten. Av forskjellige årsaker lyktes dessverre ikke denne prosessen. Sigdal kommune foretok derfor sin egen vurdering basert på feltregistreringene fra Asplan Viak, og med våre fagfolk på området med biologisk kompetanse.»

Følgende naturtyper fantes i planområdet:

- Naturtype NT 1, rikmyr og gammel høyereliggende granskog, verdi B.
- Naturtype NT2, gammel høyreliggende granskog, verdi B.
- Naturtype NT3, gammel høyereliggende granskog, verdi C.

Etter kommunens omfang og konsekvensvurdering ble konsekvensen for naturtypene av planforslaget med avbøtende tiltak slik:

- NT1 ingen konsekvens,
- NT2 stor positiv konsekvens
- NT3 positiv konsekvens.

Tiltaket påvirker naturtypene positivt i følge konsekvensutredningen.

Et eldre hytteområde skal fortettes og utvides 24 nye tomter. Sentralt i området ligger et tjern med et tilhørende myrområde. Det foreligger ingen informasjon om naturmangfoldregisteringer i planbeskrivelsen. Tjernet skal graves ut, en øy, gangbro og turstier skal etableres. Det vises til en regulering fra 2012 som da den «ble vedtatt var det en en grundig diskusjon med Fylkesmannen knyttet til problemstillingen. I all hovedsak er det her snakk om å tilbakeføre et vannspeil som er i ferd med å gro igjen». Fylkesmannens merknad viser til myrenes viktige funksjon, både som landskapsrom, floddemper, karbonfanger og for naturmangfold. Fylkesmannen fraråder sterkt at 8 tomter blir godkjent. I vedtaket er 2 tomter tatt ut, 3 fått redusert areal, én flyttet lenger vekk fra myrområde, 2 blir hvor de var planlagt.

Artsforekomster

Kun én plan hadde innspill fra Fylkesmannen knyttet til rødlistet art. Fylkesmannen ber om at det blir tatt hensyn til forekomst av rødlistearten ulvelav ved senere deltaljregulering. Kommunen viser til at de fleste registeringene ligger utenfor byggeområdene, 5 ligger inne i byggeområder, på grensen eller akkurat utenfor. Kommunens svar: «Ulvelav er i rødlista kategorisert som nær truet og er derfor ikke spesielt høyt prioritert. Men funnene bør om mulig hensyntaes ved utbygging. Dette er et hensyn som må ivaretas ved utarbeiding av reguleringsplan for områdene BFR22 og BFR35. Rødlistearter skal vurderes ved all planlegging, men det er i tillegg tatt inn en bestemmelse i §3.1: «Førekomstar av rødlisteartar skal vurderast og tas omsyn til ved detaljregulering.»»

Vannforekomster og avløp

Fylkesmannen påpeker at vann- og avløpsløsning ikke må forringe vannforekomsten. Det må dokumenteres gjennom overvåking av resipienten. Kommunen viser til at i de nye bestemmelsene er lagt inn at alle bygg skal kople seg til godkjent vassforsyning og avløpsordning for området.

Urørt natur

Innsigelse fra Fylkesmannen. Feltet HV19 i strid med nasjonale føringer om ivaretagelse av allmenne landskaps- og friluftsinteresser av vesentlig regional verdi. HV19 vil være avhengig av lang adkomstvei gjennom et område med urørt natur, med uheldige virkninger for landskapet.
Kommunen la om veien og reduserte med 70-100 hytter, ca 178 da. Fylkesmannen fremmet innsigelsen. Saken ble etter mekling avgjort av departementet. Innsigelsen ikke tatt til følge. Plan godkjent 25.11.2015.

Villrein

Fylkesmannen viser til at planområdet ligger innenfor leveområdet for villrein. Henviser til NML og ber om at §§ 8 – 12 blir vurdert og fulgt opp. Det er ikke ventet at omreguleringen vil medføre ytterligere negative følger for rein i området. Planområdet inngår ikke i det området Norsk Villreinssenter Sør har definert som leveområde for villreinen i Norefjell- Reinsjøfjell.

Kartgrunnlagets forhold til vann og myrområder

Fylkesmannen ber om at alle vassdrag og åpne myrområder må identifiseres og markers i plankartet. Et tilgrensende vassdrag og myrområde som er innenfor plankartet, men utenfor planområdet kommer ikke frem av kartet. Svar fra komunen er at det er ingen vassdrag eller åpne myrområder i planområdet.

Fylkesmannen mener kartet bør ha en ekvidistanse på 1 m i stedet for 5 m. Kommunen svarer med ingen endret ekvidistanse.

I en merknaden ber Fylkesmannen om endring av veistrekning og et kryss av hensyn til myrområder. Vei og kryss ble justert noe.

Fylkesmannen ber i merknad om at 4 tomter tas ut av hensyn til myrområder. I følge planbeskrivelsen er 2 tomter tatt ut, men vises fremdeles på plankartet. En tomt er flyttet og en opprettholdes.

Fylkesmannen etterspør høydekurver og myrdrag i plankartet for vurdering av utbyggingen i forhold til føringer og anbefalinger i T-1450 Planlegging av fritidsbebyggelse og Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet. Kommunen svarer at manglende kotehøyder og myrområder skal legges inn i kartet. Myrer og bekkedrag kommer ikke frem i plankartet som følger sakens dokumenter.

Fylkesmannens merknad til plan, fra saksfremlegget: «De har ikke lenger innsigelse til planen pga vern av Trillemarka, men mener at vei til 2 tomter blir liggende i et våtmarksområde og at denne veien vil ha flere uheldig kryssinger av skiløypa. De ber kommunen vurdere om den planlagte veien og de fem tomtene bør tas ut av planen.» Vei og skiløype ble endret. Tomtene ble beholdt.

Oppsummering av Fylkesmannens innspill

Fylkesmannens ønsker bredere kantsone til vann og vassdrag, samt at disse sammen med myrer vises på plankartene. Plankartene ønskes i flere planer ned i 1 m ekvidistanse. Fylkesmannens ønske om innhold og kvalitet i plankartenes imøtekommer ikke. Fylkesmannen viser til naturtypenes verdi for biologisk mangfold, naturtypelokaliter bygges ned, men det fremmes ikke innsigelse. Hensyn til rødlistearter utsettes for å bli sett nærmere på ved deltaljprosjektering. Vannforekomstene beskyttes ved lukkede avløpssystem. Urørt natur og villrein anses å tåle tiltakene. Fylkesmannen har ingen innspill knyttet til kunnskapsinnhenting.

6.2.4 Tilfredstiller kommunene kravet til kunnskap

Kunnskap om naturmangfold finnes i de planene hvor det er gjennomført konsekvensutredning. I de øvrige planene har kommunene ikke ansett kunnskapgrunnlaget som manglende, jf føre-var-prinsippet i NML § 9, og innhentet kunnskap ytterligere informasjon. I diskusjonskapitelet 7.4 ser jeg nærmere på denne vurderingen og diskuterer om dette er i tråd med intensjonen lovgiver hadde.

7 Diskusjon

I kapitelet diskuterer jeg problemstillingene mot funnene fra studien og vurderer dette mot annen litteratur om temaet.

7.1 Kunnskapsgrunnlaget

I kapitelet vurderer jeg først planene med innhentet kunnskap fra KU og deretter de øvrige planene. Kunnskapsgrunnlaget i planene med KU er innhentet ved befaring i forbindelse med utarbeidelse av planbeskrivelse. To av planene er store områdeplaner på henholdsvis 13700 dekar og 43000 dekar, og utreder poengterer at området er befart. Utreder utelukker ikke at verdifull natur kan være oversett, da områdene er store og det er begrenset med ressurser til kartlegging. Muligheten for å ha oversett verdifull natur vil alltid være tilstede, og avhenger av hvilken natur området har, hvor

mye og hvordan tiden ble brukt da området ble kartlagt. Etablering at tilstrekkelige kantsoner mot vann, myr og vassdrag er etter min mening en måte å sikre verdifull natur. I den sammenheng er kommuneplanen med kantsoner til bekker og vassdrag på 20 meter for smalt etter min mening. Planen på 96 dekar har en lagt større detaljeringsgrad på kartleggingen enn de stor områdeplanene. Denne planen ligger i et område som tidligere var vurdert til vern som naturreservat. Jeg antar derfor at området hadde verdifullt naturmangfold som skulle kartfestes, og av den grunn var kartleggingen ressurskrevende.

Planene med KU gir meg som leser et grunnlag for for å vurdere naturmangfoldet i området, opp mot planforslaget. Innhenting av kunnskap i forbindelse med KU er en annen prosess enn innhenting etter naturmangfoldloven. Innhentingen for konsekvensutredningen gjøres av forslagsstiller som bestiller og betaler konsulenten for oppdraget. Innhenting av kunnskap etter NML § 8 gjøre av offentlig myndighet. Saglie og Thorén (2014) hevder at dette er to ulike prosesser som kan gi forskjellig kunnskap. KU prosessen har i følge dem fokus på å finne gode avbøtende tiltak der det blir konflikt mellom verdifullt naturmangfold og tiltaket, mens kunnskapsinnhenting etter NML § 8 har fokus på kartlegging av arter, økosystemer og naturtyper i planområde. Forfatterne hevder dette gir to ulike innfallsvinkler til å se på det samme området. Artikkelen deres interessant og jeg synes funnene bør vektlegges når ny kunnskap skal innhentes og ved vurdering av kilder til kunnskap. Kunnskapen bak planene i denne oppgaven er innhentet ved KU i 95 % av arealet, kun 2 promille av arealet, er innhentet ved kartlegging etter NML § 8. Artikkelen til Saglie og Thorén (2014) er derfor mest relevant der kommunestyret skal vurdere om de anser KU kunnskapen som tilstrekkelig, eller om de bør innhente kunnskap med utgangspunkt i § 8. Problemstillingen er ikke relevant i denne studiens sammenheng, da kommunene ikke har innhentet kunnskap om naturmangfold i noen av planene, som jeg viser til.

Naturbase og andre baser, er kunnskapsgrunnlaget, når det ikke foretas biologiskeregisteringer i felt. Naturbase samler flest kilder og informasjon og jeg vil ta utgangspunkt i den i diskusjonen her. All den tid landets naturmangfold ikke systematisk er kartlagt vil faktainngangen til basen være forskjellig fra kommune til kommune. Mangel på informasjon i kunnskapsbasen betyr at det ikke er samlet inn kunnskap, og det kan ikke utelukkes at området har verdifullt naturmangfold. Mangel på funn i basene kan også betyr at området er undersøkt, men det er ikke funnet naturmangfold av verdi. Om området er undersøkt med eller uten funn, eller aldri undersøkt fremkommer ikke slik Naturbase er idag. Kommunene har derfor en stor usikkerhet de må ta stilling til ved bruk av kun åpne baser som kunnskapsgrunnlag. Dersom kommunene har naturfaglig kompetanse med erfaring fra området kan dette være tilstrekkelig til å kunne vurdere om et søk i åpne databaser, uten funn er tilstrekkelig. Planutreders kompetanse om natur fremkommer av planbeskrivelsen. Jeg har ikke sett at kommunen har vist til egen faglige kompetanse ved vurdering av planforslag og ved forslag til vedtak.

Av de undersøkte planene var det to som ikke hadde vurdering av prinsippene i NML §§ 8-12. Etter en henvendelse til kommunen, var det grunn til å tro at i hvert fall i den ene saken var vurdering glemt. I denne saken var dette det siste vedtaket i en prosess

som hadde gått over flere år, med blant annet et omfattende jordskifte. Planens tiltak med størst virkning på naturmangfold, en oppgraving av tjern og myrområde, var vedtatt og godkjent i en tidligere planprosess. Det er grunn til å tro at naturmangfold var vurdert på et tidligere planstadium. Prinsippene i NML skal allikevel redegjøres for ved vedtak av ny plan. Dette funnet er i tråd med et studium gjort om norske forvaltningsmyndigheters praktisering av naturmangfoldlovens §§ 8 - 12, hvor majoriteten av de spurte kommunene svarer at de vurderer naturmangfold i «alle» eller «over ¾ av sakene» (Klima- og miljødepartementet 2014).

Naturbase er brukt i alle planer, men kun en plan hadde funnet av informasjon i Naturbase. Spørsmålet er da om kunnskapsgrunnlaget er godt nok i de andre planene. Er ikke kunnskapen god nok kommer føre-var-prinsippet i § 9 til anvendelse. Slik jeg forsto planbeskrivelsene var det ingen tiltakshavere, eller kommuner som vurderte kunnskapsgrunnlaget til ikke å være god nok. Et sentralt spørsmål for kommunen er hvorvidt mangel på funn i Naturbase er tilstrekkelig som kunnskapsgrunnlag. Klima- og miljødepartementets veileder fra 2016 har et forslag til løsning: «I tilfeller hvor det helt mangler kartfestet informasjon, kan forvaltningsorganet som behandler saken handtere kunnskapsmangelen ved å foreta en enkel befaring med Fylkesmann/kommune samt lokale organisasjoner fra natur- og næringssiden for å undersøke om det er truet eller annen verdifull natur i det aktuelle området. Dette er egentlig innhenting av ny kunnskap og som hovedregel ikke påkrevet etter naturmangfoldloven, men det kan være en praktisk måte å håndtere kunnskapsmangel på. Det kan også forhindre at man kommer i en føre-var-situasjon.» Undersøkelsen min viser at ingen foretok «en enkel befaring». Ikke i noen tilfeller har man da vurdert kunnskapsgrunnlaget som mangelfullt. Da Klima- og miljøverndepartementet (2014) i sin undersøkelse, vist til tidligere, spurte kommunene (n= 239) i hvilken grad de opplevde utfordringer knyttet til bruken av § 8 svarte 48 % «Nei, ingen betydelige utfordringer», mens 47 % svarte «Ja, noen utfordringer». Svaret her betyr at kommunene opplever bruken av § 8 svært forskjellig. Som den tredje hyppigste årsaken til utfordringene kommer «manglende oppdatert informasjon om naturmangfold».

Planene i undersøkelsen som ble utredet med KU, hadde funn av verdifullt naturmangfold. Ut fra hva jeg leser av kart og planbeskrivelse mener jeg at spesielt planene i områder som ikke tidligere har fritidsbebyggelse eller annen tung infrastruktur, kan ha naturmangfold av verdi. Totalt var 1686 daa fordelt på 5 planer uten vitenskapelig kunnskap om naturmangfold. To av disse områdene ligger i nærheten av barskogsreservatet Trillemarka-Rollagsfjell. Planbeskrivelsen til det største feltet på 941 daa viser til at området var vurdert i forbindelse med verneprosessen. Med utgangspunkt i disse opplysningene mener jeg det er grunn til å tro at det finnes dokumentert vitenskapelig kunnskap om området som kunne vært vist til i NML vurderingen. For de to planene kan det tenkes at verneprosessen har virket inn på kommunens vurdering av verdien av naturmangfoldet på utsiden av reservatet. Områdenes nærhet til reservatet gir dem mindre reell verdi, da nesten tilsvarende naturmangfold er vernet i reservatet. Etableringen av naturreservatet var en lang prosess med betydelig lokal motstand. Motstanden var direkte knyttet til ønske om etableringen av fritidsbebyggelse i området. «De største konfliktene i

vernesaken er knyttet opp til en generell motstand mot vern, en lokal frykt for at grunneierne og bygdene vil miste næringsmuligheter i framtida (spesielt i forhold til hytteutbygging) og mindre ressurser til skogbruket og lokal trebearbeidende industri» (Miljødirektoratet 2006).

Skogbruks registering av verdifullt naturmangfold Miljøregisteringer i skog (MiS) er registreringer av miljøverdier i tilknytning til skogbruksplanleggingen. Viktige livsmiljø for rødlistede arter i skog, blir registrert etter egen MiS-metodikk (Landbruksdirektoratet 2014). Utvalgte data fremkommer som kartfestet informasjon i Naturbase. Data som faller utenfor i utvalgsprosessen er tilgjenglig for kommunen og Fylkesmannen til bruk i arbeid med rådgivnings-, planleggings- og forvaltningsoppgaver (Forskrift til skogbruksplanlegging med miljøinformasjon 2004). I min analyse av planforslagene viste konsekvensutreningene til kontakt med kommunen og Fylkesmannen. Men det kommer ikke frem av konsekvensutredningene om opplysninger om MiS-data er innhentet utover utvalgte data som fremkommer i Naturbase. Ingen planer uten KU viser til informasjon om MiS-registeringer innhentet fra kommunenes skogansvarlig. Informasjonen kan være gitt, men ikke referert til. Ved henvisning til kilder fra prosessen med kunnskapsinnhenting bør det fremkomme tydelig at kommunene ved skogbruksansvarlig, eventuelt Fylkesmannen ved fylkesskogmesteren, har bidratt med informasjon om miljøverdier i skog. Denne undersøkelsen kan ikke gi svar på om slik informasjon er innhentet.

Studiet av reguleringsplanene viser at 5 nye planer, med areal fra 25 dekar til 941 daa er uten kjent kunnskap om naturmangfold. Fylkesmannen har ikke fremmet innsigelse til planene. Jeg tenker en mulig grunnen til dette kan ligge i at «manglende kartlegging eller synliggjøring av verdier og interesser vil vanligvis ikke gi grunnlag for innsigelser i seg selv, dersom den ikke gir mangelfullt beslutningsgrunnlag for ny arealbruk» (Klima- og miljødepartementet 2016). Hvordan dette er vurdert, om det er mangelfullt beslutningsgrunnlag i disse sakene eller ikke, vites ikke men Fylkesmannen kan kjenne til områdene fra tidligere reguleringssaker eller verneplanprosesser i området, og at det av den grunn ikke klages på manglende kunnskapsgrunnlag. To av planene er godkjent til formålet i kommunedelplanen for området, men er ikke omtalt i den gjennomførte konsekvensutredning for planen.

7.2 Innhenting av kunnskap

Jeg vil her se nærmere på innhentingen av kunnskap og drøfte hva jeg tenker kan ligger bak. Jeg mener jeg ser et mønster ved innhenting av kunnskap. Ved krav om KU, foretas befaring og naturmangfold dokumenteres. Planer hvor det ikke er krav om KU, foretas kun søk i databasene. Årsaken til dette er sammensatt og jeg vil her nevne noen faktorer jeg mener spiller inn.

To planer, en fra 2013 den andre fra 2017, hadde ingen NML §§ 8-12 vurdering. Den eldste saken kan være fra en tid da man hadde mindre fokus på naturhensyn og hvor loven ikke var like godt etablert som i dag. I tillegg ligger område 500 m.o.h., lengere

ned i skogen, enn mer fjellnære områder, hvor kanskje naturhensyn får mer oppmerksomhet ved regulering. Saken fra 20017 hadde vært i plansystemet lenge, hvor det var avholdt møter med Fylkesmannens miljøvernavdeling, antagelig knyttet til naturmangfold, et omfattende jordskifte var gjennomført med over 200 hytteeiere. Det er mulig at på grunn av omfattende saksbehandling over lang tid, ble denne delen av saksbehandlingen oversett/ glemt.

Behovet for kunnskap vil være avhengig av hvilken relasjon en person har til et område og hvilken rolle vedkommende i en sak. Forslagstilleren ønsker god utnyttelse av arealet og søker om regulering med et økonomisk motiv. Forslagstiller vil naturlig nok hevde at forslaget tar tilstrekkelig hensyn til verdifull natur slik det foreligger. En fagperson som en biolog vil se på område med sine øyne og hevde at det er behov for nærmere undersøkelser før det kan konkluderes med at det foreligger tilstrekkelig kunnskap. Kommunen må også ta stilling til om det skal foretas konsekvensutredning. Konsekvensutredning vil dekke behovet for kunnskap. Innhenting av kunnskap er avhengig av formålet med innhentingen og hva som anses som god og relevant kunnskap for å fatte en beslutning (Saglie og Thorén 2014). Saglie og Thorén (2014) hevder innhenting av kunnskap er en sosial prosess hvor ulike normer, verdier og interesser påvirker hva som oppfattes som god og relevant kunnskap for å fatte en beslutning. Kunnskapsinnhenting om biologisk mangfold for samme arealet kan føre til to ulike kunnskapsgrunnlag avhengig av i hvilket perspektiv aktørene vurderer området. Saglie og Thorén viser i sin artikkel til to ulike tilnærminger til kunnskapinnhenting og forskjellig resultat. fra en KU og for samme arealet for å kunnskapsgrunnlag i forhold til § 8 bestemmelsen. I denne sammenheng betyr det at en KU kan gi et annet resultat enn om kunnskaps innhentingen bestilt som en kartlegging av biologisk mangfold, uten at det ble sett i lys et forestående ønske om arealendring. Kommunenstyret har ansvaret for å avgjøre hva som er tilstrekkelig til å tilfredstiller kravet for å ta avgjørelse etter naturmangfoldlovens §§ 8-12 og kan be om konsekvensutredning dersom tiltaket anses å ha vesentlig virkning for miljø og samfunn.

Innhenting av informasjon ved befaring og kanskje også kartlegging, kan gjøre at planprosessen forsinkes, dersom man må vente på vekstsesong. Innhenting av ny kunnskap er kommunens kostnad i motsetning til ved KU hvor forskrift om konsekvensutredningsforskrifter (2017) § 4 er klar på at forslagsstiller har ansvaret for opplysningene som gir myndighetene, og skal bære kostnadene med utarbeidelse av nødvendige dokument i saken. Jeg tenker det også kan være tilfeller hvor innhenting av ny kunnskap ikke er ønsket fordi det strider mot andre interesser, som økonomiske. «Utvikling av hytteområder er viktig for nærings- og reiselivet i kommunen» uttalelsen er hentet fra saksbehandlingen av Reinsjøfjell hytteområde i Flå kommune. I den offentlige saksbehandlingen er det mange hensyn og ta. Ressursene kan være knappe og fokuset kan være på saker som tar mer oppmerksomhet en naturhensyn. Naturen har som kjent ingen egen stemme og er avhenging av å være godt integrert i saksbehandlingen. Kanskje er ikke naturhensyn tilstrekkelig integrert i saksbehandlingen enda, selv om loven kom for 9 år siden. I en gjennomgang Norsk institutt for naturforskning (NINA) gjorde av kommunale erfaringer med naturmangfoldloven (Andersen et al., 2013), viste undersøkelsen at 79 % av sakene

som berører naturmangfold skjer i politiske utvalg som behandler arealplansaker. Forfatterne mente at naturmangfold ikke nødvendigvis blir best ivaretatt i utvalg som ser på arealsituasjonen, dersom det ikke er god balanse mellom næringsinteresser og naturmangfoldinteresser i arealplan-utvalget. Naturmangfoldsinteressene kan bli satt i skyggen av sterkere interesser, mente de. Fra min studie av arealplaner har jeg ikke undersøkt sammensetningen i politiske utvalg som behandler arealsaker, men jeg mener det er grunn til å tro at de økonomiske interessene knyttet til utbygging av fritidsboliger er sterke. Dette synet støttes i undersøkelsen til Klima- og miljødepartementet (2014) hvor kom det frem at til tross for at §§ 8, 9 og 10 i kunne oppleves som utfordrende og tidvis «frusterende» å følge opp, kom det også frem fra kommunalt hold at «..lovverket ikke er strengt nok, eller håndheves strengt nok, da næringsinteresser for ofte fremmes foran miljøverdiene. Det hevdes at man burde kunne gjøre vedtak etter loven for å sikre disse verdiene.»

Kommunens fokus på naturhensyn kan ha sammenheng med arbeidsbelastningen i kommunens administrasjon som må prioritere mellom ulike arbeidsoppgaver. I en hard prioritering kan det tenkes at naturhensyn ikke får like stort fokus. Dette kan igjen ha sammenheng med politisk fokus og hva som er av tilgjengelig ressurser i kommuneadministrasjonen. Uten at jeg har undersøkt hvordan det er i de tre kommunene i undersøkelsen. Opplæring i naturmangfoldloven kan være et viktig hjelpemiddel både for administrasjonen og politikere som behandler saker etter NML. Undersøkelsen til Andersen med flere (2013) viste at i én av fire kommuner hadde politikerne fått opplæring i naturmangfoldloven. Undersøkelsen diskuterte årsakene til dette og spesielt den store usikkerheten adminstrativt ansatte hadde når det gjaldt kunnskapen til de folkevalgte. Fylkesmannen har gjennomført kurs blandt de administrativt ansatte i NML. Dette var synlig i undersøkelsen hvor 93 % av kommunene svarte at de ansatte hadde fått opplæring i NML og 79 % hadde fått opplæring i biologiske mangfold (Andersen et al 2013). NINA undersøkelsen om naturmangfoldlovens virkning i kommunene, oppsummerer «at de med minst kompetanse på feltet skal fatte den endelige beslutningen kan i noen tilfeller virke ulogisk, selv om det politiske/ demokartiseke systemet er byd opp slik. Systemet kan derfor være med å bidra til at både legitimiteten og troverdigheten til lokal forvaltning svekkes. Dette gjelder både i forhold til miljøvernmyndighetene, men også innbyggerne og de lokale næringsinteressene.» Etter at denne undersøkelsen ble gjennomført kom det tilbud fra Miljødirektoratet om e-læringskurs i naturmangfoldloven (Miljødirektoratet 2013). Ett år senere spurte Klima- og miljødepartementet (2014) kommunene om i hvilken grad de hadde tilstrekkelig kunnskap om regelverket. Om lag 33 % av kommunene (n=239) mente de «i svært stor grad» eller «stor grad» hadde tilstrekkelig kunnskap om regelverket. Undersøkelsen spurte også i hvilken grad fylkesmennene mente kommunene hadde tilstrekkelig kunnskap om regelverket. Av fylkesmennens miljøvernavdelinger mente 72 % at kommunene «i noe grad» hadde tilstrekkelig kunnskap, mens 17% mente kommunene «i stor grad» hadde tilstrekkelig kunnskap om regelverket. Undersøkelsen viser at fylkesmennene mente kommune hadde mindre tilstrekkelig kunnskap enn kommunene mente seg selv. Dette viser at fylkesmannens oppgave i å veilede kommunene i forståelsen av regelverket er nødvendig. 4 år har gått siden

undersøkelsen og ny veileder (Klima- og miljødepartementet 2016) er kommet som et verktøy for kommunene i arbeidet.

Et naturlig spørsmål er om det er innhentet nok kunnskap. I følge § 8, siste setning første ledd skal kravet til kunnnskap skal stå i rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Sakens karakter er her omfattende, irreversibelt og utgjør en stor fare for naturmangfold ved direkte arealbeslag til fritidsboliger, veier og annen infrastruktur. I tillegg vil økt ferdsel i nærområdene kunne påvirke naturmangfold i områdene rundt. Effekter av ferdsel og friluftsliv på natur er beskrevet i en sammenstilling av nasjonal og internasjonal litteratur av Øian med flere (2015), et viktig tema jeg ikke ser nærmere på her. Negative effekter kan dempes ved hensynssoner, gjensetting av vegetasjon ved opparbeidelse av infrastruktur, ved å hindre fremmede arter i å etablere seg og flere tiltak jeg ikke går nærmere inn på.

Som tidligere sagt viser studien at Naturbase er kommunenes viktigste kilde til kunnskap. I 1999 startet de første registeringene av naturmangfold iverksatt av Miljøverndepartementet, for å sikre kunnskap om biologisk mangfold i arealplanleggingen[15]. Disse første registeringene dannet grunnlaget for dagens Naturbase, og mange kommuner var med, se kapittel 6.1. Kunnskap fra den gangen som ikke ga grunnlag for registering i henhold til gjeldene metodikk for verdifullt naturmangfold, finnes trolig fremdeles i kommunene. Slik kunnskap kunne vært vist til i denne sammenheng, dersom den ble tolket av noen med forståelse for faget, og verifisert opp mot dagens naturbilde. Naturbase med flere databaser blir av aktører innen forvaltningen oppfattet som vanskelig å tolke, har dårlig kvalitet, er upresis, har feil og er ikke oppdatert (Klima- og miljødepartementet 2014).

82 % av kommunene i Norge (n=110) har ansatte med arbeid relatert til NML viste undersøkelsen om naturmangfoldlovens virkning i kommunene (Andersen et. al 2013). Som sett på tidligere svarte 93 % av kommunene at de ansatte hadde fått opplæring i lovverket. Mangel på økonomiske ressurser ble vurdert som mest utfordrende i spørsmål om fremtidige utfordringer i arbeidet med naturmangfold.

7.3 Fylkesmannens innspill og kommunenes reaksjon

I kapitelet ser jeg nærmere på innspillene Fylkesmannen hadde til planforslagene og hvordan kommunen håndterte dem. En plansak fra studie gikk til innsigelse. Etter mekling opprettholdt Fylkesmannen innsigelsen 29.09.2014. Saken ble avgjort Kommunal- og moderniseringsdepartementet 25.11.2015 som ikke tok innsigelsen til følge. I 2014 kom det presisering av innsigelsesmyndigheten gjennom rundskrivet H-2014-2 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet: «Det forutsettes at innsigelsesmyndighetene viser stor varsomhet med å overprøve kommunestyrets politiske skjønn i lokale forhold. Grensen mellom hva som er lokale forhold, og hva som er i strid med nasjonale interesser kan være vanskelig å trekke i praksis, og arealbruken må vurderes konkret. Det er opp til vedkommende fylkeskommune,

[15] NOU 2004: 28, s. 148

annen berørt kommune eller statlige fagorgan å avgjøre hvilke interesser som er så vesentlige at det bør føre til innsigelse og eventuelt avgjørelse i departementet. I og med at innsigelse er fylkeskommunenes og statlige organers virkemiddel for å sikre oppfølging av nasjonal og regional politikk, bør det så langt som mulig bare være viktige konfliktsaker som kommer til avgjørelse sentralt. Innsigelse skal ikke benyttes som et virkemiddel bare for å komme i dialog med kommunen, men kun dersom det er et klart og reelt grunnlag for innsigelse.» Etter innføringen av de nye planretningslinjer har Fylkesmannen i Buskerud hatt vesentlig færre innsigelser til (Figur 7-1).

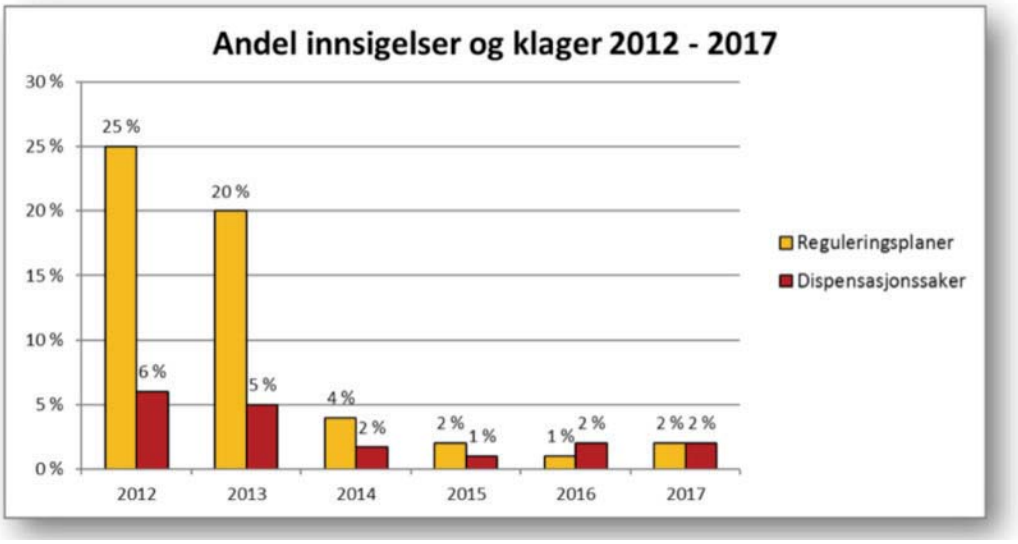

Figur 7-1 Tabellen viser nedgang i andel innsigelser og klagesaker hos Fylkesmannen i Buskerud i perioden 2012 – 2017. Kilde: Fylkesmannen i Buskerud 2017

Fylkesmannen ga innspill til byggeforbudet langs vann- og vassdrag. Ikke i noen av tilfellene lyktes det Fylkesmannen å få bredere kantsone. I tilfellet hvor henvendelsen ble besvart med at vassdraget ble definert til ikke å ha årssikker vannføring, ble ikke dette dokumentert. Vanlig dokumentasjon i slike saker, i følge Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), er å dokumentere at bekken er tørr deler av året (Væringstad 2018). Dokumentasjon ble ikke ikke lagt frem eller etterspurt fra Fylkesmannen. Dette står i kontrast til at Regjeringen vurderer at kantsonen til vassdrag er verdifull våtmark for naturmangfold, men har også betydning som naturlig flomdemper[16]. I denne sammenheng vurderer jeg bestemmelsen om 100-meterbeltet til vassdrag som et virkemiddel, og gjennom tidlig i planprosessen å minne kommunene på viktigheten av kantsonen kan det integreres i planarbeidet. Hvorfor det ikke krevet dokumentasjon på manglede årssikker vannføring i vassdraget har jeg ikke sett nærmere på. Men saken har flere merknader og innspill fra Fylkesmannen med etter min mening noe manglende tilbakemeldinger og oppfølging fra Fylkesmannens side. Jeg ser mer på dette i neste avsnitt.

To plansaker var spesielle i min analyse. De hadde pågått lenge, det var henholdvis 15 år og 18 år siden oppstart. Områdene hadde vært med i vurderingen i forbindelse med verneprosessen i Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat. En plan på 96 da ble utredet

[16] Meld. St. 14, s. 98

med KU, den andre på 941 da hadde kun søk i Naturbase, hvor det ikke forelå kunnskap om området. Slik jeg leser sakspapirene i KU prosessen får jeg inntrykk av saken har hatt flere konflikter; mellom kommunene og forslagstiller, mellom kommunen og Fylkesmannen, og mellom kommunen og konsulentselskapet som utredet naturmangfold. Konflikter i randsonen til verneområder er kjent fra studier i fjellkommuner (Skjeggedal et al. 2015). Lokalt i mange fjellkommuner er det demografiske og økonomiske utfordringer (Skjeggedal et al. 2015). Planen med størst areal fikk ikke krav om KU tiltross for nærhet til reservatet og tidligere utredninger i området, omtalt i kapittel 6.2.2, 5 avsnitt. Jeg mener en årsak til manglende innhenting av kunnskap i det største området, kan bunne i konflikten i det andre området, og ført til en enklere planprosess for det største området. Området var avsatt til fritidsboliger i kommunedelplanen, men ikke med i KU for kommunedelplanen. Noe kunnskap om naturmangfold var kjent fra tidlig utredningsarbeid (verneplanprosessen), men ble ikke dokumentert i plansaken.

Skjeggedal et al. (2015) mener aktørene i arealplanleggingen i slike randsoneområder må erkjenne disse konfliktene som bunner i relasjonene mellom makt og rasjonalitet. For å få til gode planprosesser, må det til en erkjennelse av uenighet mellom ulike syn, et sett med spilleregler er også nødvendig for å få til gode kreative prosesser, mener de. Forfatterne mener en løsning på utfordringene i arealplanlegging i randsonen til verneområder ligger i «..et system som i større grad enn i dag er desentralisert til lokalt nivå og som kombinerer lokal utvikling og vern.»

Naturtypene som var registrert i tre av sakene ble ikke hensyntatt slik Fylkesmannen foreslo. En slåttemyr fikk hensynsone, men tilgrensende områder med fritidsbebyggelse foreslått tatt ut av planen, ble opprettholdt. Slåttemyr er en truet naturtype (EN) i henhold til norsk rødliste for naturtyper (Artsdatabanken 2018) og står på listen for naturmangfold hvor Fylkesmannen kan vurdere innsigelse[17]. Jeg har ikke undersøkt hvordan Fylkesmannen vurderte naturtypen i forhold til de nye retningslinjene, men slik jeg forstår rundskriv T-2/16, skal innsigelse vurderes når foreslått ny arealbruk i planforslaget vil komme i konflikt med en truet naturtype. Fylkesmannen på sin side må vurdere kommunens pålagte henssynsone.

Naturtypelokaliteter eller rødlistede artsforekomster blir ikke fremstilt som en ressurs i planbeskrivelsene. Verdifulle naturområder kan se ut som vurderes negativt i forbindelse med utviklig av fritidsbebyggelse. Skjeggedal (2015) drøfter i sin artikkel konflikten mellom på den ene siden lokale oppfattninger, og naturvernet på den andre siden. Jeg tenker at gamle vernekonflikter påvirker synet på verdifullt naturmangfold. Samtidig mener jeg man lokalt er opptatt av naturmangfold, selv om økonomiske motiver trer tydeligst frem. «Interessegrupper, individer i ulike livsverdenskontekster, har forskjellige forståelsesrammer. Dette gjelder også ulike aktører i en planprosess, inkludert planleggere, politikere, naboer og utbyggere» (Saglie og Thorén 2014).

[17] Klima- og miljødepatementet 2016, T-2016/2, pkt 3.2

7.4 Kommunens oppfølging av § 8 i forhold til intensjonen i loven og forarbeidene

Kapitelet er en vurdering av kommunenes oppfølging av § 8, og min vurdering i forhold til intensjonen med loven og forarbeidene.

Studien viser at det redegjøres for et dokumentertbart vitenskapelig naturmangfold i omfattende arealkrevende planer. Øvrige planer har tilnærmet ingen naturvitenskapelig kunnskap å vise til. Potensiale for skade på verdifullt naturmangfold avhenger av omfanget av arealendringen. Fem av områdene som er med i casestudiene er mer eller mindre uberørt av moderne fritidsbebyggelse. Områdenes omfang, fra det minst på 25 dektar til 941 dekar som det største, tilsier vesentlige irreversible arealendringer. Kommunens ansvar og føringene gitt av lovens forarbeid samt føre-var-prinsippet i NML § 9, tilsier etter min mening at det burde vært stilt krav om innhenting av ytterligere informasjon om naturmangfold i disse 5 områdene. Hovedprinsippene i loven er at bærekraftig bruk skal avgjøres gjennom kunnskap om naturmangfold som blir påvirket. Formålsbestemmelsen skal virke sammen med kunnskapsgrunnlaget. I de omtalte planene mangler kunnskapsgrunnlaget for å avgjøre om bruken er bærekraftig. Planene i grenseområdene inn mot naturreservatet kan ha blitt vurdert mot andre samfunnsinteresser, slik at formålet med NML, og kunnskapsgrunnlaget i disse tilfellene har måttet vike for næringsinteressene. Om dette er tilfelle bør det fremgå av beslutningen.

Riksrevisjonens vurdering

Riksrevisjonen gikk i gjorde 2006-2007 en undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge (Kosmo 2007). «Undersøkelsen viser at arealstatusen og arealutviknlingen i Norge på flere områder ikke ivaretar verdier og prinsipper som Stortinget har vektlagt for å sikre en bærekraftig arealdisponering. Dette er et mål som har ligget fast som endel av arealpolitikken siden begynnelsen av 1990-årene.» (Kosmo 2007 s. 8). Undersøkelsen viste at:

- Kommunal kartlegging av biologiske mangfold har hatt liten effekt på utbyggningmønsteret i de områdene som er registrert som verdifulle for biologiske mangfold.

- Det bygges mer nærområdene til vernede områder enn tidligere. Utbygging i disse område påvirker til verneområdene. Randsonen er vesentlig for å ta vare på verdiene i verneområdene.

- Undersøkelsen vise at kommunal planlegging domineres av private interesser og enkeltplaner, og at kommunene bruker hovedvekten av planressursene på å behandle private planforslag.

- Det i langt større grad enn det som kan regnes som en unntaksvis dispensasjonspraksis, gis dispensasjoner i verdifulle områder som 100-metersbeltet til vassdrag, LNF området og byggeforbudssoner langs vassdrag

«Undersøkelsen viser at arealutviklingen ikke bidrar til å ivareta biologiske mangfold» skrev Kosmo i revisjonen (s.9)

Riksrevisjonen gikk 3 år senere inn og gjorde en oppfølging av undersøkelsen fra 2006-2007 (Kosmo 2011), for å se hvordan Miljøverndepartementet ivaretok sitt ansvar for en bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering etter plan- og bygningsloven. Den oppfølgende undersøkelsen er ikke konkret i forhold til biologisk mangfold. Revisjonen viser departementets svar, hvor de mener kommunen i stor grad følger sine egne bestemmelser om byggeforbud i kommuneplanen. Når det gjelder verneområdene mangler departementet statistikk å vise til og kan derfor ikke vurdere måloppnåelse. Departementet mener det fremdeles er et høyt utbyggningspress mot flere verneområder. Oppsummert er det «etter Riksrevisjonens vurdering foreløpig ikke dokumentert vesentlige effekter av tiltakene som er satt inn etter at plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009.» (Kosmo 2011, s.13)

8 Oppsummering og konklusjon

Studien viser at 9 av 16 reguleringsplaner kun har åpne databaser som kilde til kunnskap om naturmangfold, og i tillegg mangler 2 planer vurdering av de miljørettslige prinsippene i loven. Av 16 planer har 11 ingen funn av kunnskap. Oppgaven har drøften regelverket og lovgivers intensjoner. Store deler av arealet avsatt til fritidsboliger i de tre kommunen har tilfredstillende kunnskap om naturmangfold fordi områdene er konsekvensutredet. De 11 planen uten kunnskap er etter min mening er ikke i tråd med formålet om bærekraftig utvikling, og kravet til kunnskap ved utøvelse av offentlig myndighet. I denne type saker er tiltakene omfattende, irreversible og det er etter min mening mangler i beslutningsgrunnlaget når det ikke kan redegjøre for planområdets naturmangfold. Årsaken til at naturhensyn behandles på denne måten er sammensatt. Den offentlige saksbehandlingen har mange hensyn å ta, det er motstridende interesser og naturen taler ikke sin egen sak. En grunn kan være at det tar tid å integrert naturhensyn tilstrekkelig i saksbehandlingen, tiltross for loven kom for 9 år siden. Jeg tenker problemstillingen også kan belyses fra fagfelt som sosiologi, planlegging, juss og naturforvaltning. Fagfeltene må jobbe sammen for å få integrert naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipp for å oppnå god lokal forvaltning av natur. Flere undersøkelser kan gi flere svar, opplæring kan integrere lovverk og kunnskap. Mitt arbeid med denne oppgaven viser at naturhensyn må bli bedre integrert i alle fremtidig planlegging. Våre etterkommere har ikke råd til at den offentlige saksbehandlingen overser naturhensyn.

Kilder

Andersen, O., Bay-Larsen, I., Øian, H. & Fangel, K. 2013. Naturmangfoldlovens virkninger i kommunene. En gjennomgang av kommunale erfaringer med loven. - NINA Rapport 964. 63 s.

Artsdatabanken 2018. *Rødliste for naturtyper.* Tilgjengelig fra: http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/#/RodlisteNaturtyper/Vurdering/Slåttemyrflate/228 (Lest 20.03.2018)

Finn 2018. *Finn.* Tilgjengelig fra: https://kart.finn.no (lest: 23.03.2018)

Forvaltningsloven 1967. *Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker.* Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1967-02-10?searchResultContext=1132 (Lest 1. mai. 2018)

Forskrift om konsekvensutredninger. (2017) *Forskrift om konsekvensutredninger 27. juni 2008 nr. 71.* Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/pro/#document/SF/forskrift/2017-06-21-854?searchResultContext=3502 (Lest 1. mai 2018)

Forskrift om skogbruksplanlegging med miljøregistering. (2004) *Forskrift og tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregisteringer 4. februar 2004 nr 449.* Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/pro/#document/SF/forskrift/2004-02-04-449 (Lest 2. mars 2018)

Fylkesmannen i Buskerud (2017). *Planstatistikk fra 2017.* Tilgjengelig fra: https://www.fylkesmannen.no/PageFiles/873223/Planstatistikk%20for%202017.pdf (lest 11.03.2018).

Henriksen S. og Hilmo O. (2015) *Resultater. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken* (http://www.artsdatabanken.no/Rodliste/Resultater). (Lest: 16.04.2018).

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge. Tilgjengelig fra: https://www.artsdatabanken.no/Rodliste. Lest (januar 2018)

Kartverket 2018. *Norgeskart.* Tilgjengelig fra: https://www.norgeskart.no (lest: daglig).

Klima- og miljødepartementet (2014), *Gjennomgang av praktisering av naturmangfoldloven.* Dokumentkode 126226-RIM-RAP-001.

Klima- og miljødepartementet (2016), *Naturmangfoldloven kapittel II: Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk.* Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/naturmangfoldloven-kapittel-ii/id2481368/ (Lest: januar 2018)

Klima- og miljødepartementet 2017, Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis. Rundskriv nr: T-2/16 – revidert januar 2017.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2014, Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven. Rundskriv nr: H-2/14.

Kommunal og moderniseringsdepartementet, 2014. *Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging*. Fastsatt ved kgl. Res. Av 26.09 2014, jf. Plan- og bygningsloven av 27. juni 2008, § 6-2.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2015, Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, Vedtatt ved kongelig resolusjon 12. juni 2015.

Kosmo., J. «Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge.» Dokument nr. 3:11 (2006-2007). Dokument nr. 3-serien. 2007 s

Kosmo., J. «Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner som er behandlet av Stortingent.» Dokument 3:1 (2011-2012). *Dokument nr. 3-serien.* 2011 s.

Landbruksdirektoratet 2014. *Miljøregisteringer i skog.* Tilgjengelig fra https://www.landbruksdirektoratet.no/no/eiendom-og-skog/skog-og-miljoregistreringer/miljoregistreringer (lest 6. mai 2018)

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Lovdata 2018. *Lovdata.* Tilgjengelig fra https://lovdata.no (lest: daglig)

Meld.St.14 (2015-2016) Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld.St.14 (2015-2016), Innst.294 S (2015-2016))

Miljødirektoratet 2006. *Verneplan for Trillemarka – Rollagsfjell på sentral høring.* Tilgjengelig fra: http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/Nyhetsarkiv/2006/5/Verneplan-for-Trillemarka--Rollagsfjell-pa-sentral-horing/ (Lest: 13.02.2018)

Miljødirektoratet 2013. *E-læringskurs i naturmangfoldlova.* Tilgjengelig fra: http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Kurs-og-opplaring/Naturmangfoldlova---e-laringskurs/ (lest 5.05.2018).

Miljødirektoratet Naturbase 2018. Tilgjengelig fra http://kart.naturbase.no (lest: daglig)

Miljøverndepartementet (2005) *Planlegging av fritidsbebyggelse.* Veileder T-1450.

Naturmangfoldloven. (2009) *Lov om forvaltning av naturens mangfold.* Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2009-06-19-100?searchResultContext=1970 (lest 1.05.2018)

NOU 2004:28. Naturmangfoldloven. Tilgjengelig fra https://lovdata.no/pro/#document/NOU/forarbeid/nou-2004-28/KAPITTEL_14-4-1 (lest 30.04.2018)

Opplysningen 1881. *1881.* Tilgjengelig fra https://kart.1881.no/ (lest: 7.03.2018)
Ot.prp.nr.52 (2008-2009) Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)

Plan- og bygningsloven. (2008) *Lov om planlegging og byggesaksbehandling*. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2008-06-27-71?searchResultContext=1569 (lest 1.05.2018)

Regjeringen einnsyn. *Elnnsyn – offentlig elektronisk postjournal.* Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/einnsyn/id604997/ (lest 1. februar 2018).

Saglie, I-L, Thorén K.H. «Perspektiv og kunnskapsproduksjon», Konsekvensutredninger. Rettregler, praksis og samfunnsvirkninger, 2014 s.165-184.

Skjeggedal, T., Overvåg, K. & Riseth, J.Å. (2015). Land-Use Planning in Norwegian Mountain Areas: Local Development or Nature Protection? *European Planning Studies*, 27.05.2015, p 1-20. Taylor & Francis. Doi:/10.1080709654313.2015.1048187.

Solum, T. Epostkorrespondanse med saksbehandler i forvaltningsavdelingen, Sigdal kommune (25.04.2018).

Statens kartverk, åpen nettløsning https://www.norgeskart.no

Skjeggedal, T., Ericsson, B., Arnesen, T., Overvåg, K. Hytteliv i endring. *Plan*, 2009 (06), pp.42-49

T1514. Rundskriv T-2012-1514. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/pro/#document/RDEP/rundskriv/t-2012-1514/KAPITTEL_1-6-1 (lest 2.05.2018)

Væringstad, T. Epostkorrespondanse med senioringeniør hos NVE (05.02.2018).

Øian, H., Andersen, O., Follestad, A., Hagen, D., Eide, N.E., Kaltenborn, B. 2015. Effekter av ferdsel og friluftsliv på natur. En sammenstilling av nasjonal og internasjonal litteratur - NINA Rapport 1182, 77 s.

Vedlegg

Innholdsfortegnelse

Innledning 1

Flå kommune **3**

Byggeforbud i 100 metersonen til vassdrag 3

Turufjell 3

Gulsvikfjellet 4

Reinsjøfjell vest 5

B24-B26 Sauvallia i HV3 7

Krødsherad **8**

Byggeforbud i 100-metersbelte mot vassdrag 8

Seteråsen 8

Bukkespranget 9

Haslerudseter 11

Norehammeren 11

Sigdal kommune **13**

Byggeforbud i 100-metersbelte mot vassdrag 13

Djupsjøen Haakonsen hyttegrend 13

Jareseter II 14

Bergheim hyttetun 15

Dukeli øst 16

Torebråten og Bleikemyrstykket 17

Lauvhaugen 18

Frøvoldseter 18

Søland Langsetermark 19

Innledning

Vedlegget presenterer de 16 reguleringsplanene som er med i studien. Informasjonen er sammenstilt for hver plan, med vekt på det som jeg har vurdert som relevant i forhold til naturmangfold. Presentasjonen er organisert kommunevis med et innledende av avsnitt om kommunens forhold til byggeforbudet i 100-metersbelte langs vassdrag, PBL § 1-8 siste ledd, hvor loven gir kommunene mulighet til selv å fastsette grensen langs vassdrag som har betydning for natur-, kulturmiljø og friluftsinteresser. Først i vedlegget vises en tabell med en sammenstilling av reguleringsplanene i undersøkelsen med ID nummer, vedtaks år, høyde over havet, plantype, areal og antall planlagte fritidsboliger.

Planid/år	Navn	Høyde over havet	Plantype	KU Ja/nei	Omfang dekar	Antall fritids-boliger
	Flå kommune					
2016004 2017	Turufjell	730	Områdeplan	Ja	13700	2000
2014001 2015	Gulsvikfjellet	950	Områdeplan	Ja	43000	1200-1750
2016006 2017	Reinsjøfjell vest	850	Detaljregulering av delområde	Nei	120	29
2015005 2017	B24-B26 Sauvallia i HV3	910	Detaljregulering	Ja	57	20
	Krødsherad					
81 2016	Seteråsen	770	Detaljregulering	Nei	220	39
80 2017	Bukkespranget	800	Detaljregulering	Nei	71	60
2013	Haslerudsetra	500	Detaljregulering	Nei	428	53
0622-96 2017	Norehammeren	630	Detaljregulering	Nei	919	24 (264[1])
	Sigdal kommune					
006201 2012	Djupsjøen - Haakonsen hyttegrend	815	Detaljregulering	Nei	15	6
0092014 2011	Jareseter II	875	Reguleringsplan	Nei	157	12
2016003 2017	Bergheim hyttetun	720	Detaljregulering	Nei	5	3
2016001 2017	Dukeli øst	600	Detaljregulering	Nei	25	44
0012017 2014	Torebråten og Bleikmyrstykket	890	Detaljregulering	Nei	227	38[2]
2015001 2017	Lauvhaugen hyttefelt	880	Detaljregulering	Nei	63	8
0062017 2014	Frøvoldseter	850	Reguleringsplan	Nei	941	44
2017 2016005	Søland Langsetermark	800	Reguleringsplan	Ja	96	50

[1] En sammenslåing av flere planer med et totalt antall fritidsboliger på 264

[2] Antall ikke oppgitt i planene, antall talt opp fra reguleringskartet

Flå kommune

Byggeforbud i 100 metersonen til vassdrag

Kommuneplanens bestemmelser: Flå kommune har byggeforbud mot vassdrag på 100 meter, til vann over 100 daa, samt Krøderen og Hallingdalselva. For mindre bekker og elver er grensen 50 meter.
I tillegg under generelle bestemmelser, PBL § 11-9 under blågrønne strukturer:
a) Sammenhengende grønnstruktur skal sikres ved etablering av korridorer gjennom området og ut til de større sammenhengende naturområdene. Bekker, tjern og myrdrag skal sikres i disse korridorene. Byggegrense til Olaseterbekken er 50 m. Byggeavstand til andre vassdrag med årssikker vannføring er 20 m.

Turufjell

ID 2016004, Flå kommune, vedtatt 17.08.2017, 13700 daa, 730 moh, 2000 tomter til fritidsbebyggelse
Planstatus: Områdeplan vedtatt 2017
Planen ble behandlet to ganger i planforum. Det kom fram at forslaget hadde så store avvik fra arealbruk fastsatt i kommuneplanens arealdel at det måtte foretas en konsekvensutredning.
Konsekvensutredet: Ja
Undersøkt i felt: Ja
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Fra konsekvensutredning med registering i felt. En registrert naturtype i planområdet, slåttemyr.
Kilde til informasjon om naturmangfold: konsekvensutredning med undersøkelser i felt, ornitologer konsultert i forhold til rovfugl, kommunen, Fylkesmannen i Buskerud, Naturbase, Artsdatabanken, MiS-områder (skogoglandskap), Statens naturoppsyn.
Min kommentar: Naturtypen slåttemyr er truet (EN) i norsk rødliste for naturtyper (Artsdatabanken 2018).

Fylkesmannens innspill til planutkast gjengis, med kommunens svar i kursiv:

Anbefaler at hyttefeltene BFR3 og BFR4 blir tatt ut i sin helhet av planforslaget på grunn av naturtypelokalitet Slåttemyr, som er den eneste registrerte naturtypen i området.
Svar: *Anbefalingen er tatt delvis følge. Det er lagt inn en hensynssone rundt naturtypen i plankartet, men byggeområdet er ikke redusert. Det er avsatt et betydelig areal rundt naturtypen. Videre er naturtypen kun lokalt viktig og har dermed ingen høy verneverdi. Kommunen anser det derfor ikke som nødvendig å fjerne byggeområdene fra planen.*

Fylkesmannen stiller spørsmål til arrondering av hyttefeltene og er kritisk til enkelte smale tarmer.
Svar: Anbefalingen er ikke tatt til følge. Årsaken til at byggeområdene enkelte steder har en noe uryddig arrondering med smale tarmer skyldes i hovedsak at de er tilpasset grøntområder og vassdrag. Rådmannen mener det er bedre at denne avgrensingen er gjort i områdeplanen i stedet for at store areal som ikke skal bebygges ligger inne som

byggeområder. Selv om noen av byggeområdene i enkelte områder er smale er det god plass til hytter. For øvrig vil endelig tomteplassering, internveger osv tas i detaljreguleringen.

Ber om at det blir tatt hensyn til forekomstene av rødlistearten ulvelav når hyttefeltene skal reguleres. I bestemmelsene utgjør disse områdene byggetrinn 2 og 4. Ut fra kart over området kan det se ut til at funnene er gjort i kanten av myrene. Det bør derfor være mulig å ivareta disse lokalitetene som en del av grøntstrukturen i de påfølgende planene.
Svar: *Det er gjort noen registreringer av ulvelav innenfor byggeområdet. De fleste ligger utenfor byggeområdene. En registrering ligger på grensen til byggeområdet BFR22. To registreringer ligger innenfor BFR22, en i nordre del og en i sør-østre del.To registreringer ligger akkurat utenfor BFR35. De øvrige registreringene ligger alle i områder regulert til landbruksformål. Ulvelav er i rødlista kategorisert som nær truet og er derfor ikke spesielt høyt prioritert. Men funnene bør om mulig hensyntaes ved utbygging. Dette er et hensyn som må ivaretas ved utarbeiding av reguleringsplan for områdene BFR22 og BFR35. Rødlistearter skal vurderes ved all planlegging, men det er i tillegg tatt inn en bestemmelse i §3.1: «Førekomstar av rødlisteartar skal vurderast og tas omsyn til ved detaljregulering.»*

Anbefaler at byggeforbudsbestemmelsen blir endret fra 20 til 30 meter til bekker med årssikker vannføring, og 20 meter til naturlige vannveier i terrenget ut fra hensynet til flom og viktige natur- og friluftsverdier. Vi mener det er positivt at det er satt 50 meter. byggegrense til Olaseterbekken (Vesleåi) og at det er krav til bru ved kryssing av bekken.
Svar: *Anbefalingen er ikke tatt til følge. I forhold til byggeforbud mot vann og vassdrag har planen fulgt opp rekkefølgebestemmelsene i kommuneplanen, som bl.a. ble framforhandlet etter avtale med Buskerud fylkeskommune. Rådmannen kan ikke se at det er nødvendig med ytterligere generelle innskrenkinger i byggeforbudssonene. Men noen av byggeområdene er justert noe i revidert plankart som følge av innlagte flomsoner.*

Vann- og avløpsløsning må ikke forringe vannforekomsten. Dette må dokumenteres gjennom overvåking av resipienten. Viser til at det i bestemmelsene er krav til påkobling til det kommunale vann- og avløpssystemet. Fylkesmannen vil komme tilbake til problemstillingen i forbindelse med behandlingen av utslippssøknaden til det kommunale renseanlegget da det vil være nødvending med utvidelse av kapasiteten til dette anlegget som følge av utbyggingsplanene på Turufjell.
Svar: *Opplysningene om bestemmelsene knyttet til vann og avløp tas til orientering. Ivaretagelse av vannresipient er tatt inn i §3.6. I planforslaget sto det i bestemmelsene at det er krav om påkobling til det kommunale vann- og avløpssystemet. Dette er endret til at «alle nye bygg skal kople seg til godkjent vassforsyning og avløpsordning for området.» Endelig vann- og avløpsløsning er ennå ikke bestemt, men det forutsettes at alle bygg tilkobles godkjent vann- og avløpsløsning. Utbyggingsområdet i Turufjell vil enten koble seg til det kommunale anlegget i Flå eller lage et eget anlegg lokalt i Turufjell. Uavhengig av løsning vil det være krav om at anlegget er godkjent.*

Gulsvikfjellet

ID 2014001, Flå kommune, vedtatt 19.02.2015, 43000 daa, 950 moh, 1200-1750 tomter til fritidsbebyggelse
Planstatus: Områdeplan
Forankret i kommunedelplan for Gulsvikfjellet av 10.09.2003. Siden forslag om framtidig

områdeplan vil gå noe utover opprinnelig planområdet i gjeldende kommunedelplan, vil det være behov for supplerende utredning av enkelte tema. Det vises til at naturmangfoldloven er vedtatt og at dette medfører at det må gjennomføres registeringer av naturtyper i aktuelle områder.
Innsigelse fra Fylkesmannens miljøvernavdeling, deler av plan avgjort av departementet.
Konsekvensutredet: Ja
Undersøkt i felt: Ja
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Fra konsekvensutredning med registering i felt.
Kilde til informasjon om naturmangfold: KU, undersøkelser i felt, en egen vurdering av villrein, ornitologer konsultert i forhold til rovfugl, tidligere biologiske rapporter fra området, Fylkesmannen i Buskerud, Naturbaser og Artsdatabanken.

Fylkesmannens innspill gjengitt*:*
«Fylkesmannen viser til at Gulsvikfjellet er en del av et regionalt viktig natur- og friluftsområde i tilknytning til Norefjell-Gråfjell. Urørt natur er en vesentlig del av grunnlaget for landskapsopplevelse og friluftsliv. Fylkesmannen mener at området HV19 vil være i strid med nasjonale føringer om ivaretagelse av allmenne landskaps- og friluftsinteresser av vesentlig regional verdi. Fylkesmannen påpeker at utbyggingen av HV19 vil være avhengig av en forholdsvis lang atkomstveg gjennom et område med urørt natur, med uheldige virkninger for landskapet.
Fylkesmannen viser til at Regjeringen legger vekt på at det skal utvises stor varsomhet med å overprøve det lokale selvstyret i forbindelse med plan- og byggesaker. I dette tilfelle mener Fylkesmannen likevel at vesentlige regionale landskaps- og friluftsinteresser blir så sterkt berørt av Flå kommunes planer at Fylkesmannen velger å bruke innsigelse til byggeområde og den planlagte atkomstvegen.»

Min kommentar: En ny behandling i kommunestyret ført til en reduksjon på 70- 100 hytter ca 178 daa og vegtraséen ble lag om. Fylkesmannen opprettholdt 29.09.2014 innsigelse til deler av planen som ble sendt til departementet for avgjørelse. Innsigelsen ble ikke tatt til følge av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Planen ble godkjente 25.11.2015 av statsråd Jan Tore Sanner.

Reinsjøfjell vest

ID 2016006, Flå kommune, vedtatt 22.06.2017, 120 daa, 850 moh., 29 tomter til fritidsbebyggelse
Planstatus: Detaljregulering av delområde i reguleringsplan for Reinsjøfjell hytteområde. En omregulering som en følge av fortetting i forhold til opprinnelig plan fra 2001. Oppstart av arbeidet begynte med befaring høsten 2015. Område avsatt til formålet i gjeldende kommuneplan vedtatt 09.06.2016.
Konsekvensutredet: nei
Undersøkt i felt: nei
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Ja, viktig naturtype i området ID: BN00102118, registrert i 2013. Rødlistearter registrert i planområdet: rosenkjuke, granseterlav og trevleflakskinn alle nær truet på norsk rødliste (NT).
Kilde til informasjon om naturmangfold: Naturbase, Artsdatabanken

Kommunens gjengivelse av Fylkesmanns innspill ved oppstart:

Fylkesmannen ber kommunen vurdere hvorvidt det er ønskelig med en økning i antall tomter. Fylkesmannen viser til at det i kommuneplanen ikke er lagt inn en økning, men at gjeldende reguleringsplan skal videreføres.
Fylkesmannen ber Flå kommune om å gjøre en konkret vurdering om planen kommer innenfor kravet til Forskrift om konsekvensutredning for planer etter plan- og bygningsloven. Vi viser her til at reguleringsplanen omfatter et større område en 15 daa. Kommunen må vurdere om de nye tomtene er i tråd med hensikten bak gjeldende kommuneplan, eller om de skal vurderes som nye områder. Viser til § 2 – d i gjeldende forskrift om konsekvensutredning.

> Forskrift (FOR-2014-12-19-1726) fra 2014
> **§ 2.*Planer som alltid skal behandles etter forskriften***
> Følgende planer skal alltid behandles etter forskriften; d) områdereguleringer, og detaljreguleringer på mer enn 15 dekar, som omfatter nye områder til utbyggingsformål,

Fylkesmannen påpeker ellers at det er knyttet friluftsinteresser til området og det må redegjøres for natur- og landskapsforhold som grunnlag for utforming av planen. Vassdrag, skiløyper og turstier bør avmerkes på plankartet med egne arealformål, og det bør fastsettes nødvendige byggegrenser for å ivareta de allmenne natur- og friluftsinteressene.
Fylkesmannen viser til at planområdet ligger innenfor leveområde for villrein. Fylkesmannen henviser til Naturmangfoldloven og ber om hvordan de miljørettslige prinsippene for offentlig beslutningstaking, jfr. §§ 8-12 i naturmangfoldloven er vurdert og fulgt opp.

Høringsuttalelse fra Fylkesmannen i følge saksframlegget:

Fylkesmannen påpeker at planområdet berører naturtypelokalitet som er vektet som regionalt viktig i naturbasen. Men med bakgrunn i at formålet med planforslaget er å fortette en allerede vedtatt reguleringsplan for området, har ikke Fylkesmannen spesielle merknader til dette. Fylkesmannen viser likevel til at det er viktige landskapsverdier i området med store ugrøftede skog-myr-mosaikker som inngår i et større naturskogs- og myrlandskap.

Kommunens svar: Planområdet er ellers en del av et større areal som utgjør leveområdet for rein i stammen Reinsjøfjell- Norefjell. Dagens villrein i området stammer fra tamreindrift, og genetisk har
den sitt opphav i svensk skogsrein. Det er ikke ventet at omreguleringen vil medføre ytterligere negative følger for rein i området. Planområdet inngår ikke i det området Norsk Villreinssenter Sør har definert som leveområde for villreinen i Norefjell- Reinsjøfjell. Området ble hogd i 2014.

Min kommentar: Store deler av planområdet ligger i naturtypen gammel granskog (BN00102118), utforming: gammel høyereliggende granskog, verdi B, se figur som viser kartutsnitt fra planbeskrivelsen med planområde merket rødt og naturtypen merket med

grønn skravur. Kartutsnittet til høyre viser hvor planområdet ligger i forhold til veien og naturtyper i området. Kartutsnittet nederst er fra planbeskrivelsen og viser arealbeslaget.

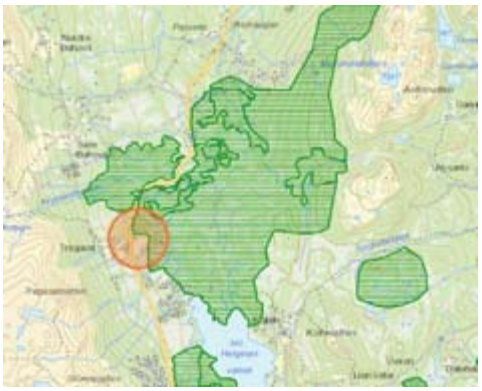

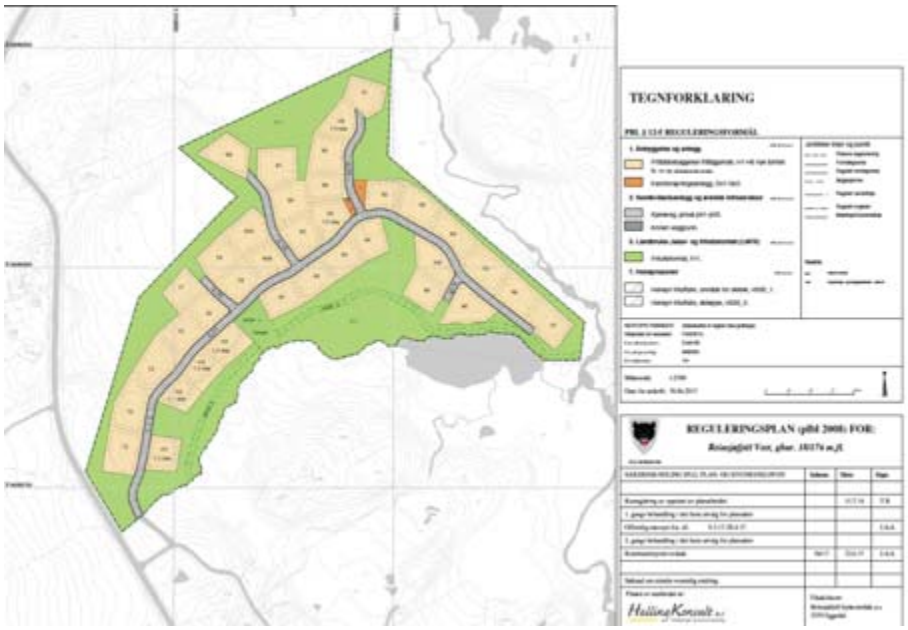

B24-B26 Sauvallia i HV3

ID 2015005 Flå kommune, vedtatt: 57 daa, 910 moh., 20 fritidsbebyggelse
Planstatus: Detaljregulering av delområde. I tråd med områderegulering av Gulsvikfjellet med KU om naturmangfold for området.
Konsekvensutredet: Ja i overordnet plan.
Undersøkt i felt: Nei
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Fra undersøkelser i felt i forbindelse med KU
Kilde til informasjon om naturmangfold: Rapport fra konsekvensutredning, egne kommunale registeringer (N-2000), Naturbase, Artsdatabanken

Fylkesmannens innspill: Ingen uttalelser fra Fylkesmannen knyttet til naturmangfold.

Krødsherad

Byggeforbud i 100-metersbelte mot vassdrag

Fra kommuneplan for Krødsherad vedtatt 29.09.2013: Ny bolig-, nærings- og fritidsbebyggelse eller andre vesentlige terrenginngrep (vei, parkering, masseuttak) er ikke tillatt i 100-metersbelte beltet langs vann og vassdrag. Innenfor byggeområdene er grensen 50 m. For mindre elver og bekker, samt innsjøer mindre enn 100 dekar er byggegrensen 50 m. Innenfor byggeområdene er grensen 30 m.
Kommunedelplan for Norefjell vedtatt 24.06.04: Langs Krøderen er det 100 meter, alle andre vassdrag 50 meter.

Seteråsen

ID 81 Krødsherad kommune, vedtatt: 19.05.2016, 220 daa, 770 moh, 39 tomter til fritidsbebyggelse
Planstatus: Detaljregulering. Planen er en revisjon av eldre reguleringsplan for området fra 2004. Ønske om fortettet utbygging i forhold til opprinnelig plan.
Konsekvensutredet: Nei
Undersøkt i felt: Nei
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Ingen funn etter søk i databaser. Skriver i planbeskrivelsen at det utenfor planområdet er registrert verdifullt naturmangfold som artsforekomst med status nær truet (NT) på rødlisten, ca 800 meter nord for planområdet. Viser til at ca 1 km vest for planområdet finnes en naturtype med eldre barskog med blant annet registrert ulvelav som er nær truet (NT). " Det at det ikke er registrert spesielle arter innenfor planens avgrensning betyr nødvendigvis ikke at det kan være hensynkrevende arter innenfor planområdet. Det er derimot lite som skiller dette planområdet ut i forhold til tilstøtende arealer. Det er ingen indikasjoner på at det er spesielle forhold i berggrunn, klima eller andre forhold som tilsier dette området har kvaliteter som antyder at det er et stort potensial for forekomst av hensynskrevende arter."
Kilde til informasjon om naturmangfold: Artsdatabanken, Arealisdata og Miljødirektoratets naturbase/WMS kartklient

Fylkesmannen i Buskerud merknad til varsel (23.05.2014) hentet fra planbeskrivelsen:
«Merknadene følger oversendelsen til kommunen i sin helhet:
Fylkesmannen uttaler at planområdet ligger i et fjellområde som har stor verdi for allmenne natur- og friluftsinteresser. Bebyggelsen må derfor tilpasses terreng og vegetasjon i området. Ber om at topper og eksponerte områder holdes fri for bebyggelse.
Fylkesmannen viser til at det må tas særlig hensyn til natur- kulturmiljø, friluftsliv, landskap og allmenne interesser innenfor 100-metersbeltet til vassdrag. Alle bekker, elver og tjern skal vises på plankart.
Fylkesmannen henviser til naturmangfoldloven og ber om hvordan de miljørettslige prinsippene for offentlig beslutningstaking, jfr. §§ 8-12 i naturmangfoldloven er fulgt opp.
Fylkesmannen ber avslutningsvis om at det ikke legges opp til bebyggelse langs Foslielva.»

Kommentar fra Krødsherad kommune (fra planbeskrivelsen):
Store arealer langs Foslielva som er foreslått fri for bebyggelse. En egen hensynssone langs Foslielva er innarbeidet for å ivareta viktig og artsrik kantvegetasjon langs elvekanten.

Min kommentar: Planområdet ligger ca 700 meter fra grensen til Sigdal kommune hvor et området på 3258 da er registrert som naturtype gammel barskog verdi C (BN 00010696 Hyttebekk-Vardefjell). Med utgangspunkt i ortofoto fra naturbase og kart naturmangfold i planområdet. Se figur under. Det er grunn til å anta at planområdet har verdifullt naturmangfold. I forhold til helhetlig planlegging i et område med stort ønske om utbygging burde et større område vært undersøkt for naturmangfold.

Figuren viser ortofoto hvor planområdet er merket blått og polygon med grønn skravur er registrert naturtype. Naturtypens grense i øst (til høyre) er også kommunegrensen. Kilde: Naturbase.

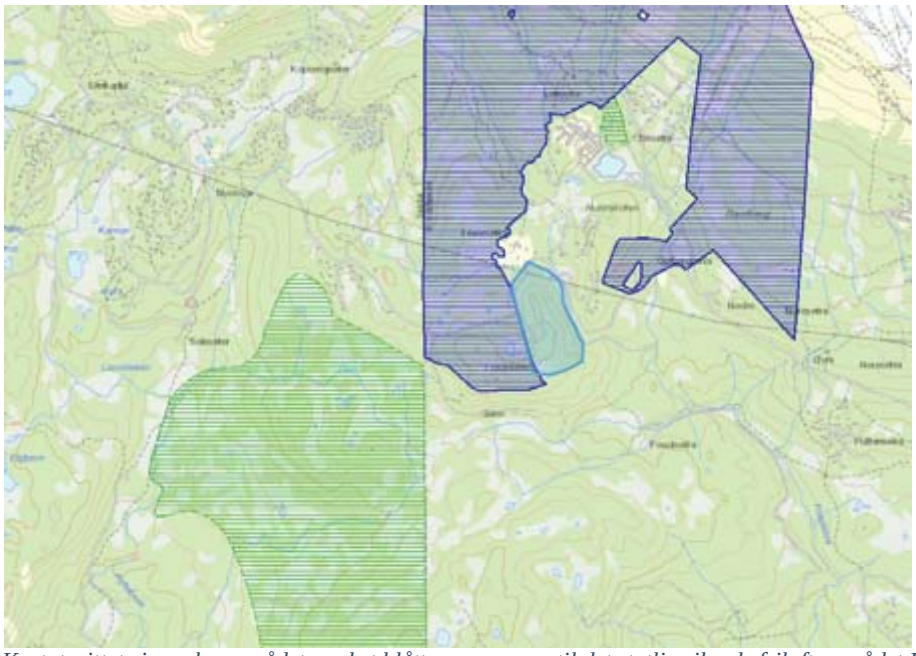

Kartutsnittet viser planområdet merket blått som grenser til det statlig sikrede friluftsområdet FS00000636 Norefjell friluftsmark mer blå skravur. Grønn skravur er naturtype beskrevet over. Kommunegrensen vises med lilla stiplet strek.

Bukkespranget

ID 80 Krødsherad kommune, vedtatt 14.12.2017, 71 daa, 800 moh., 60 fritidsenheter + tomter

Planstatus: Detaljregulering. Område avsatt til formålet i kommunedelplan plan fra 2004, deltaljregulering fra 2006 og bebyggelsesplan fra 2007.
Konsekvensutredet: nei
Undersøkt i felt: nei
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Nei. Ved å undersøkelse av saksdokumenter fra eldre planer viser det seg at området aldri er undersøkt for naturmangfold av fagkyndige.
Kilde til informasjon om naturmangfod: Naturbase

Innkomne merknader fra Fylkesmannen med kommentar hentet fra planbeskrivelsen:

FM: *Ber om at det sikres et tilstrekkelig grøntbelte mot de viktige friluftsområdene i nord og vest.* Kommentar fra planbeskrivelsen: Grøntbeltene er sikret gjennom regulering (LNF frilufsliv/-grønnstruktur) og byggegrense mot skiløyper og vassdrag, samt ved at det reguleres forbindelse ut til friluftsområdene.

FM: Viser til pbl-loven i forhold til hensyn i 100-metersbelte til vassdrag.
Kommentar fra planbeskrivelsen: Vassdragene er sikret med byggegrenser på henholdsvis 20 m til bekken i nordvest, og 30 m til Fosselielva i vest. Forøvrig er områdene mellom byggeområde og bekk regulert til LNF – friluftsformål. I forhold til gjeldende reguleringsplan vil tomt 9 ligge utenfor byggeområdet og innenfor det som tidligere var avsatt LNF. I tillegg vil deler av tomt 24, 25 og 26 ligge i tidligere LNF-områder. Disse 4 tomtene vil imidlertid ikke ligge nærmere elva/bekken enn hva enkelte tidligere hytter og hyttetomter er bebygd/ regulert til.

FM: Det må redegjøres for friluftsinteressene i området og natur- og landskapsforhold. Alle vassdrag og åpne myrområder må identifiseres og markeres i plankartet. Det må redegjøres for hvordan de miljømessige prinsippene for offentlig beslutning i §§ 8-12 i naturmangfoldloven er vurdert og fulgt opp.
Kommentar fra planbeskrivelsen: Området er i hovedsak avklart som byggeområde i gjeldende reguleringsplan. ...Det er ingen vassdrag eller åpne myrområder innad i planområdet. Naturmangfoldloven er omtalt i kapittel 4.5.

Planbeskrivelsen viser til gjeldende reguleringsplan for området. Arkivsaknr.: 05/00949. Saksprotokoll: Reguleringsplan for Bøseter fjellandsby behandlet i kommunestyret 06.04.2006. Fra saksbehandlingen i 2006, kommentar fra Fylkesmannen i Buskerud, miljøvernavdeling: *"Konsekvensene av etablering av tjern i Bøsetermyra er lite beskrevet." "Stiller spørsmål om objektiv vurdering av konsekvensene av slik utbygging er mulig uten bruk av et uavhengig fagmiljø."*
Kommunens svar: Det er ikke registrert spesielle naturverdier i området.

I forbindelse med høringen ber Fylkesmannen om at arealformålet for bekken i nord og vest blir regulert etter pbl § 12-5 nr. 6 – bruk og vern av sjø og vassdrag. Kommunen svarer at de aldri har hatt eget reguleringsformål for mindre bekker, og ser ingen praktisk forskjell på hvorvidt bekken er reguleres til friluftsformål eller friluftsområde i sjø og vassdrag. Ønsker derfor ikke å endre formålet.

Min kommentar: Vedrørende hvordan vassdrag og åpne myrområder er identifisert i plankartet, se utsnitt av plankartet versus kartet fra Norgeskart under.

Haslerudseter

ID ? Krødsherad kommune, vedtatt 19.12.2013, 428 daa, 500 moh., 53 tomter til fritidsbebyggelse

Planstatus: Detaljregulering, området avsatt til formålet i eldre plan. Fra planbeskrivelsen vises det til brev fra Fylkesmannen 27.05.2011 som påpeker at forslaget ikke er i tråd med gjeldende kommuneplan for området. Kommentar: "Området er nå tatt inn i nytt forslag til kommuneplan, 2012."

Konsekvensutredet: nei

Undersøkt i felt: nei

Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: nei

Kilde til informasjon: ingen

Fylkesmannens innspill: Det er ingen informasjon utover overnevnte fra 2011.

Norehammeren

ID 0622-96 Krødsherad kommune, vedtatt 14.12.2017, 919 daa, 630 moh., 24 (264[3]) tomter til fritidsbebyggelse.

Planstatus: Detaljregulering. Område avsatt til formålet i kommuneplan, sammenslåing av flere eldre reguleringsplaner. Planen skal fortette med flere hytter, vei, vann og avløp skal legges til eldre fritidsbebyggelse. Jordskifte er gjennomført.

Undersøkt i felt: Nei

Konsekvensutredet: Nei

Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: nei

Kilde til naturmangfold: Ingen kilder oppgitt. Ingen vurdering av NML, §§ 8-12. Ved henvendelse til kommunen bekreftes at dette ikke er gjort.

[3] En sammenslåing av flere planer med et totalt antall fritidsbebyggelse på 264 hvor 24 er nye

Innkomne merknader fra Fylkesmannen hentet fra samlet saksfremstilling:

Fylkesmannen: Viser generelt til myrenes viktige funksjoner, både som landskapsrom, floddemper, karbonfanger og for naturmangfoldet. Fraråder sterkt at tomtene D29, D31-D34, B40, C33 og A33 blir godkjent.
Kommunens svar: Administrasjonen er enig med Fylkesmannen i vurderingene knyttet til myr, og selv om det i all hovedsak er grunne myrer har disse blitt gjennomgått på nytt. Administrasjonen har gjort følgende vurderinger: Tomtene D29 og D31 tas ut av planforslaget. D32 reduseres i areal, og deler av tomta som går ut i myra tas ut. Tomta er eksponert, og byggehøyde og volum reduseres. Tomt D33 og D34 ansees som kurante, og forblir som i planforslaget. B 40 og C33 er redusert i areal. A33 er flyttet lenger syd hvor det er fastmark. Byggegrensen langs Damtjernmyra flyttet fem meter lenger inn i forhold til høringsforslaget. *«I forhold til gjeldende regulering har omfanget av mudring blitt redusert. Da reguleringsplan for Norehammeren område B ble vedtatt var det en grundig diskusjon med Fylkesmannen knyttet til problemstillingen. I all hovedsak er det her snakk om å tilbakeføre et vannspeil som er i ferd med å gro igjen»*

Fra bestemmelser for reguleringsplan Norehammeren – område A Hammeren i Krødsherad kommune. Vedtatt 28.06.2012.
§ 6 BRUK OG VERN AV VASSDRAG
Damtjern, Vesle Damtjern og mindre myrputt kan mudres ut, utvides og opparbeides som større vannspeil. Det etableres mindre øy med enkel gangbru i Damtjern. Det anlegges turstier rundt de tre tjernene/puttene. Det kan gjennomføres opprensking av mindre inn-og utløpsbekker til de tre tjernene/puttene for å sikre tilfredsstillende gjennomstrømning. Det gjennomføres sikringstiltak i form av grunne strandsområder i de tre tjernene/puttene.

Min kommentar: Dagens situasjon, se kartutsnitt under viser endel våtmark og to tjern. Våtmarka strekker seg en drøy kilometer nordover fra tjernet. Tjernet i Damtjennmyra planlegges å «mudres»/grave. Min vurdering av potensiellt verdifullt naturmangfold: Svarteputt, Damtjern og Vesle Damtjern, samt myrområdene rundt og mellom disse vurderes å ha verdifullt naturmangfold. Damtjern, burde vært undersøkt med hensyn til naturtypene: Åpen myrflate (NT), flommyr, myrkant og myrskogsmark (NT), slåttemyrflate (EN) og slåttmyrkant (CR). Vesle Damtjern burde vært undersøkt om det er en åpen låglandskildemyr (VU), jamfør gjeldende norsk rødliste for naturtyper (Lindgaard og Henriksen 2011).

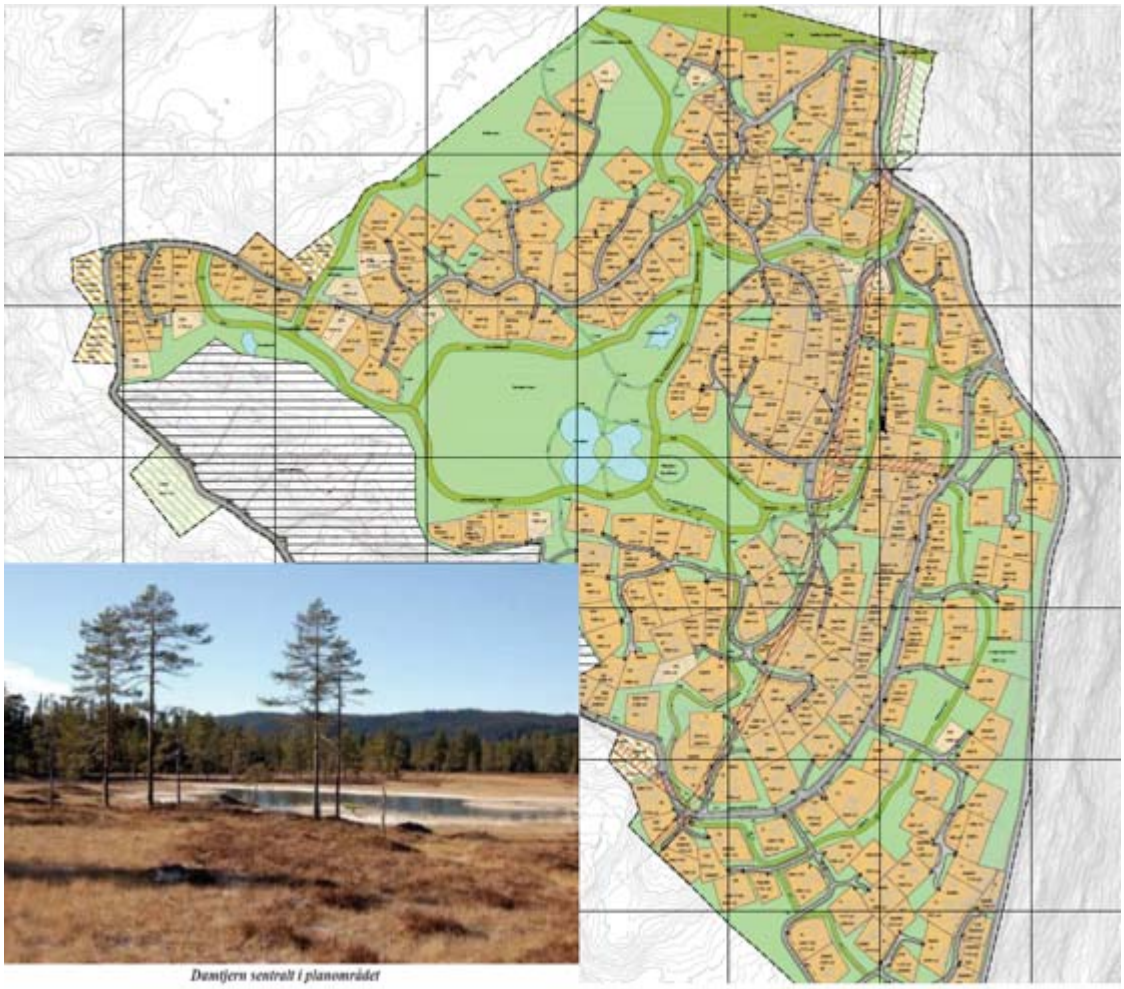

Figur 0-1 Norehammeren med dagens situasjon for Damtjern på bilde over vedtatt reguleringsplan for området. Kilde: Detaljreguleringsplan Norehammeren planid 0622-96

Sigdal kommune

Byggeforbud i 100-metersbelte mot vassdrag

Kommuneplanbestemmelsene har 100 meter til utvalgte større vann, og 50 meter til øvrige vann og vassdrag. Kommunedelplan Trillemarka Rollagsfjell har de samme bestemmelsene.

Djupsjøen Haakonsen hyttegrend

ID 2012006 Sigdal kommune, vedtatt 9.04.2015, ca 15 daa, 815 moh., 6 tomter til fritidsbebyggelse.
Planstatus: Detaljregulering. Fortetting. Område i tråd med overordnet plan.
Konsekvensutredning: Nei
Undersøkt i felt: Nei
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Viser til at området drenerer til vernet vassdrag med elvemusling, samt at det i vannet nedfor ble foretatt en vannmåling i 1988. Gaupe registrert langs adkomstvei til hytteområdet.
Kilder til naturmangfold: Miljøstatus
Innspill fra Fylkesmannen:

Ingen innspill fra Fylkesmannen til naturmangfold utover generell tekst om å redegjøre for prinsipp i naturmangfoldloven og viser til 100-meterbeltet langs vassdrag i PBL hvor det skal tas særlige hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv og landskap og allmenne interesser.
Min kommentar: Gode bilder i planbeskrivelsen. Lite sannsynlig at verdifullt naturmangfold blir berørt.

Jareseter II

ID 2011009 Sigdal kommune, vedtatt 23.01.2014, 157 daa, 875 moh., 12 tomter til fritidsbebyggelse.
Planstatus: Reguleringsplan. Fortetting og utvidelse. Planen fikk innsigelse fra Fylkesmannen 20.12.2011. Fylkesmannen innleder med å vise til at gjeldende reguleringsplan for Skalland hytteområdet vedtatt 21.03.2003, ikke ble oversendt Fylkesmannen, som da ikke fikk behandlet planendringen. Fylkesmannen viser til at dette er en saksbehandlingsfeil, og fører til ugyldig vedtak av den eldre planen. Innsigelsen til fremlagt planforslaget gjelder:
Manglende vurdering av konsekvenser for allmenne natur- og friluftsinteresser, i første rekke for landskap, vassdrag og biologiske mangfold, som følger:
3 tomter ligger i utsatte området og er i strid med kommuneplan.
3 andre tomter ligger i byggeforbudsbeltet langs vassdrag.
2 tomter ligger i viktig landskapsområdet og delvis i strid med kommuneplan.
I følge saksprotokollen ble Fylkesmannens innsigelse trukket etter justering av plan.
Konsekvensutredet: Nei
Undersøkt i felt: Nei
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Nei
Kilder til naturmangfold: Naturbase og artsdatabanken.

Min kommentar: Området ser ut til å ligge tett inntil et våtmarksområde, se ortofoto fra Norgeskart som viser planområdet i dagens situasjon. Nedenfor vises ortofoto og kartutsnitt fra planområdet hentet fra Norgeskart, nederst utsnitt av plankartet. Plankartet har ikke er inntegnet myr slik kartutsnittet viser. Det er grunn til å anta at våtmarksområdet har verdifullt naturmangfold og at naturtypene slåttemyr og seminaturlig eng kan finnes i området.

Bergheim hyttetun

ID 2016003 Sigdal kommune, vedtatt 21.09.2017, 5 daa, 720 moh., 3 tomter til fritidsbebyggelse.
Planstatus: Detaljregulering, område avsatt i kommuneplan.
Konsekvensutredet: Nei
Undersøkt i felt: Nei
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Nei
Kilder til naturmangfold: artsdatabanken.no, miljøstatus.no, naturbase.no og skogoglandskap.no.
§§ 8-12 vurderingen er svært kort: «Ut fra hva som er kjent av dokumentasjon i området foreligger det ikke registreringer slik at viktige arter eller naturtyper blir påvirka. Sør for bebygd tom er det tett vier- og einerkratt.»

Fylkesmannen har ingen merknad til planen.

Dukeli øst

ID 2016001 Sigdal kommune, vedtatt 29.06.2017, ca 25 daa, 600 moh., 44 tomter til fritidsbebyggelse.
Planstatus: Detaljregulering. Avsatt til formålet i kommunedelplan for Trillemarka Rollagsfjell.
Konsekvensutredet: Nei
Undersøkt i felt: Nei
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Nei
Kilder til naturmangfold: Naturbase, skogoglandskap, arealis, Artsdatabanken.no.

Fylkesmannens merknader ved kunngjøringen:

- Sikre intern grønnstruktur ved å redusere veilengde
- Endre/ ta ut tomt 32, 33, 34 og 39 av hensyn til myrområdene
- Endre veistrekk og kryss av hensyn til myrområder
- Innarbeide hensyn til natur, landskap og friluftsliv
- Redegjøre for miljørettslige prinsipp i nml, vassdrag
- Byggegrenser for å ivareta allmenne natur- og friluftsinteresser

Fylkesmannens merknader til planen:
Etterspør en landskapsanalyse for å se konsekvenser for landskapsbildet og mener kartet bør ha en ekvidistanse på 1m i stedet for 5m.

Som oppfølging av merknadene fra Fylkesmannen ble det utarbeidet en landskapsanalyse.
I saksutredningen går det frem at Dukelibekken anses som en mindre bekk hvor vannmengden varierer med nedbøren. *«Det er derfor tvilsomt om den kan regnes som endel av vannstrengen».* Det er satt en byggegrense på 50 meter mot bekken.
Ingen endret ekvidistanse.
I følge planbeskrivelsen er tomt 32 og 33 tatt ut, men disse vises fremdeles på plankartet.
Tomt 39 er flyttet, 34 opprettholdes.

Min kommentar: Kartutsnittet fra naturbase nedenfor viser planområdet merket blått, Trillemarka naturreservat merket med rød skravur, og registrerte naturtyper i området med grønn skravur. Planområdet ligger ca 800 m fra Trillemarka naturreservat, i mellom ligger et eksisterende hyttefelt. Planområdet har 3 bekker og våtmarksområder. Et utsnitt av plankartet viser planen.

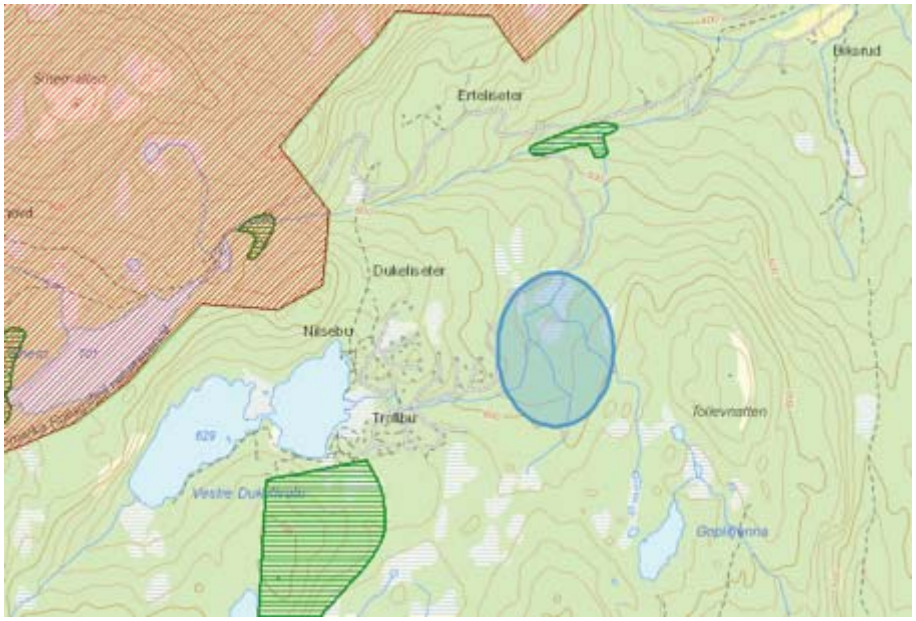

Torebråten og Bleikemyrstykket

ID 2014001 Sigdal kommune, vedtatt 26.01.2017, 227 daa, 890 moh., 38[4] tomter til fritidsbebyggelse.

Planstatus: Detaljregulering, området er avsatt til formålet i kommuneplanens arealdel (vedtatt 19.10.2006). En fortetting og utvidelse.

Konsekvensutredet: nei

Undersøkt i felt: Nei

Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: nei

Kilder til informasjon: Naturbase, miljøstatus og skogoglandskap.no

Innkomne merknader fra Fylkesmannen, fra planbeskrivelsen:

[4] *Antall ikke oppgitt i planene, antall talt opp fra reguleringskartet*

«Fylkesmannen ber om at forhold knyttet til friluftsliv, landskap, vassdrag og naturmangfold blir tilstrekkelig ivaretatt i tråd med nasjonale føringer.» Merknadene er ifølge planbeskrivelse imøtekommet ved at byggegrense til Jelleelva er vist.

Det var ingen innspill fra Fylkesmannen til høringen ifølge saksfremlegget.

Lauvhaugen

ID 2015001 Sigdal kommune, vedtatt 22.02.2017, 63 daa, 880 moh., 8 tomter til fritidsbebyggelse.
Planstatus: Ny reguleringsplan for tidligere regulert område til samme formål. Ønske om fortetting.
Konsekvensutredet: Nei
Undersøkt i felt: Nei
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Vegetasjonen består for det meste av gran og bjørk og med et varierende bunnsjikt bestående av blant annet noe lyng. Vegetasjonen er av lav bonitet.
Kilder til informasjon om naturmangfold: Naturbase, miljøstatus og skogoglandskap.no
Fylkesmannens merknad til plan: Fra saksfremlegget vises til at det fra Fylkesmannen er blitt anbefalt at tomt 17 trekkes noen tilbake slik at den ikke får grense til bekken og at dette området endres til friluftsformål. Svar her er at tomt 17 er en gammel tomt, etablert i 1966, med et tillegg etablert i 2003, grensene kan derfor ikke endres.

Frøvoldseter

ID 2014006 Sigdal kommune, vedtatt 22.02.2017, 941 daa, 850 moh., 44 tomter til fritidsbebyggelse.
Planstatus: Reguleringsplan. Område foreslått til fritidsbebyggelse i 2002 men utsatt da det kom inn under foreslått område for Trillemarka Rollagsfjell naturreservat. Avsatt til formålet i kommunedelplan for Trillemarka Rollagsfjell, men området ble ikke utredet for tema naturmangfold i forbindelse med konsekvensutredningen. Ligger ca 900 m fra reservatgrensen.
Konsekvensutredet: Nei
Undersøkt i felt: Nei
Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Nei. Ingen registrerte naturtyper i området eller nærområdet.
Kilder til informasjon om naturmangfold: Naturbase, er oppgitt som eneste kilde det til tross for at området var foreslått i forbindelse med opprettelsen av naturreservatet.
Fylkesmannens merknad til plan, fra saksfremlegget: «De har ikke lenger innsigelse til planen pga vern av Trillemarka, men mener at vei til tomt 123 til 127 blir liggende i et våtmarksområde og at denne veien vil ha flere uheldig kryssinger av skiløypa. De ber kommunen vurdere om den planlagte vegen og de fem tomtene bør tas ut av planen. Etter at kommunen har gjort endringer mhp plassering av veg og skiløype, skriver de at endringen er i tråd med merknad fra Fylkesmannen.»
Skiløypa ble flyttet til myra og veien lagt utenom myra. Tomtene 123 til 127 ble beholdt.

Søland Langsetermark

ID2016005 Sigdal kommune, vedtatt 22.03.2017, ca 96 daa, 800 moh., 50 tomter til fritidsbebyggelse.

Planstatus: Planhistorikken er lang og gjengis i kort trekk: Planen starter i 1999, legges ut for offentlig ettersyn i 2002. Planen ble utsatt i 2003, da den lå innenfor vurderingsområdet for Trillemarka naturreservat. 2004 innsigelse da deler av planen berørte vurderingsområdet for Trillemarka-Rollagfjell naturreservat. Plan utsatt inntil vernet var avklart. I 2006 ber forslagstiller kommunen om å legge planen ut for ny behandling. Plan blir ikke lagt ut, da kommunen venter på departementets avgjørelse på kommunedelplan for området. Plan tas opp igjen i 2009, kommunen ber Fylkesmannen om å konkretisere innsigelsen. Fylkesmannen ber kommunen utarbeide ny plan etter gjeldende norm for planbeskrivelse, reguleringsbestemmelser og kart. 2010: Planskildring, plankart og bestemmelser oversendes. Kommunedelplan for området vedtas høsten 2011. Januar 2013 ber kommunen Fylkesmannen ber om at innsigelsen trekkes eller konkretiseres. Mars samme år svarer Fylkesmannen at innsigelsen opprettholdes inntil klage over kommunens godkjenning av tidligere reguleringsplan er avgjort. Det finnes ingen dokumentasjon om sakens utvikling fra kommunens arkiver i en periode på 3,5 år. I september 2016 viser et brev at forslagstiller trekker tilbake et forlag til trasé for vei og ber om at kartets omfang justeres av denne grunn. 18.09.2016 forslagstiller viser til uenighet med kommunen «blant annet ved diskusjon omkring innhold i utredningen og betaling av for arbeidet.» 23.09.2016 kommunen legger reguleringsplanen ut for offentlig ettersyn.

Konsekvensutredet: Konsulentselskapet Asplan Viak ble leid inn av kommunen til å utrede naturmangfold og gjøre en konsekvensutredning av planforslaget. Feltregistreringer ble gjennomført, rapport utarbeidet, omfang og konsekvens vurderte, og foreslått avbøtende tiltak. Konsulent gjorde en vurdering av naturmangfoldlovens §§ 8-12, samt § 49.
Sigdal kommune var ikke enig i alle konsulentens vektinger, vurdering og beskrivelser, og endret eller fjernet disse i utredningen og la inn sine egne vurderinger.

Undersøkt i felt: Ja av konsulent

Vitenskapelig informasjon om naturmangfold: Konsulentrapporten fra konsekvensutredningen

Kilder til naturmangfold: Befaring i felt, Naturbase, artskart, Norges geologiske undersøkelser ngu, andre lokalkjente biologer, lokalkjente knyttet til rovfugl, SNO, områdestyrer for nærliggende naturreservat, Fylkesmannen i Buskerud. Rapporter fra tidligere undersøkelser i området.

Fylkesmannens innspill

I Fylkesmannens uttalelse til offentlig ettersyn av reguleringsplanen 02.12.2016 viser de til at de i høringsperioden har fått oversendt en tidligere utgave av «Naturverdier og konsekvensutredning, naturmiljø», er utarbeidet av Asplan Viak på bestilling av Sigdal kommune. Fylkesmannens kommentarer til reguleringsplanen:
«Fylkesmannen vil bemerke at prosessen og fremgangsmåten til kommunen i denne saken er svært uheldig. I tråd med økt kommunalt ansvar i arealplanleggingen er det viktig at kommunen også innarbeider de vurderinger og hensyn som blir avdekket i utredningene.
I denne reguleringsplanen burde kommunen lagt ved den originale utgaven av konsekvensutredningen, med en begrunnelse for hvorfor kommunen ikke følger de hensyn og vurderinger som er gjort.» «Kommunen har i etterkant utarbeidet en egen konsekvensutredning for naturverdier og naturmiljø. Store deler av konsekvensutredningene

er identiske, men enkelte vektinger, vurderinger og beskrivelser er endret eller fjernet i utredningen fra kommunen».
Fylkesmannen ba om en begrunnelse for endringene. I svaret fra kommunen fremgår ikke begrunnelsen, eller på hvilket grunnlag kommunen har funnet det nødvendig å endre konsekvensutredningen. Fylkesmannen ba om en redegjørelse for på hvilken faglig bakgrunn endringene var gjort.
«Slik konsekvensutredningen nå fremstår så kan det se ut til at utredningen til kommunen er endret for å tilpasse ønsket utbygging.» Videre skriver FM at dette står i stor kontrast til konsulentselskapets utredning, som fraråder store deler av planforslaget, og fremmer konkrete forslag til fjerning av tomter for å minske konsekvensene for naturverdiene.
Fylkesmannen: «Vi gjør oppmerksom på at det ikke er innarbeidet restriksjonssone som foreslått.»
Fylkesmannen «..ber kommunen ilegge hensynet til naturreservatet avgjørende vekt og oppfordrer kommunen til å trekke bebyggelsen lengre bort fra vernegrensen.»
Kommunens konsekvensutredning finner ikke nml, § 49 relevant på grunn av omfanget av naturreservatet som grenser til planområdet, og at det finnes andre hyttefelt i tilknytning til reservatet. Fylkesmannen viser til lovkommentaren til § 49 og sier *«Det vil derfor alltid være nødvendig å vurdere virkningene på verneområdet».*
Kommentarer til planforslaget:
Fylkesmannen etterspør høydekurver og myrdrag i plankartet for vurdering av utbyggingen i forhold til føringer og anbefalinger i T-1450 Planlegging av fritidsbebyggelse og Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet.
Verdifullt naturmangfold er naturtyper og viltområde blant annet registrert langs bekk. I forbindelse med høring på planforslag kom innspill fra Fylkesmannen knyttet til byggegrense til bekk. Fylkesmannen ber kommunen vurdere å flytte tomtene H20, G30 og G8 som ligger i nær tilknytning til bekk, og viser til § 1-8 i plan- og bygningsloven om 100-metersbeltebeltet langs vassdrag m.m.
Ber kommunen vurdere tomt 107/H7 som delvis ligger i et lite vann- og myrområde.
Fylkesmannen ber om at et tilstrekkelig grøntbelte langs vassdraget reguleres til grønnstruktur med bredde som ivaretar vegetasjon, naturmangfold og allment friluftsliv.

Vi minner i den sammenheng om at tiltak som griper fysisk inn i vassdraget vil være søknadspliktig etter Lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000, Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag av 15. november 2004 og Lov om laksefisk og innlandsfisk mv. 15. mai 1992.

Kommunens svar til Fylkesmannen på kommentarer og mangler ved planen:
«Konsekvensutredning av naturverdier og naturmiljø - Som nevnt i svarbrev av 25.22.2016 til Fylkesmannen i Buskerud, er det Sigdal kommunes oppfatning at rapporten fra Asplan Viak som dere har fått tilgang til fra andre kilder ikke er endelig rapport, men et uferdig arbeidsdokument som ikke er godkjent av oppdragsgiver Sigdal kommune. Vi gjentar at vi finner det sterkt beklagelig at denne foreløpige rapporten blir blandet inn i den offentlige saksgangen i saken.»

«Når Sigdal kommune mottok dette dokumentet var vår faglige vurdering at saksbehandler hos Asplan Viak strakk sine vurderinger for langt i forhold til konsekvensene for natur og miljø ved den omrøkte utbygningen. Vi startet derfor en prosess mot oppdragstaker for å

enes om vurderingene som ligger i rapporten. Av forskjellige årsaker lyktes dessverre ikke denne prosessen. Sigdal kommune foretok derfor sin egen vurdering basert på feltregistreringene fra Asplan Viak, og med våre fagfolk på området med biologisk kompetanse. Våre vurderinger i forhold til naturmangfoldlovens § 49 baseres på at det nærliggende verneområde er landets største barskogreservat, og at den omsøkte utbygningen i svært liten grad vil påvirke verneområdet.»

Fra saksfremstillingen, administrasjonens vurdering:
Manglende kotehøyder og myrområder legges inn i kartet.
Min kommentar: Se illustrasjoner som viser plankart, norgeskart, kommunalt kart uten plan og ortofoto over området. Myrene kommer ikke frem i kartet som viser tiltaket. Vanlig dokumentasjon i slike saker i følge Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er å dokumentere at bekken er tørr deler av året (Væringstad, T.,epost februar 2018). Dokumentasjon ble ikke lagt frem.

Vil foreta en vurdering av §§8-12 og §49 i saksutredningen for sluttbehandling av planen.

«Bekken fra Svarttjern har ikke helårsvannføring og defineres derfor ikke som en del av vassdraget det skal være formell byggegrense til. Hensynet til bekken ivaretas gjennom avstanden fra bekken til tomtene G8, H20 og G30.»

I svarbrevet til FM (3.01.16): «Bekken har ikke helårs vannføring, og kommunen vurderer at hensynet til vannspeil ved tomt 107/H7 ivaretas ved å trekke tomta litt vekk fra det våte området.»

Kommunens §8 vurdering:
«Artskart og naturbasen er sjekket uten funn innenfor planområdet. En del av planområdet ligger innenfor Trillemarka- Rollagsfjell, og den delen er avmerket som hensynssone i kartet.»
Videre: Det skal ikke fradeles tomter innenfor vernegrensa. Slik administrasjonen ser det er det allment kjent at en ikke kan hugge eller gjøre andre tiltak på annen manns grunn, og vi anser det derfor lite sannsynlig at hyttefolk vil ta seg tilrette innenfor verneområdet. At folk går på tur der, må bare være fint, slik at flere får oppleve den spesielle naturen.»

Det ble ikke fremmet innsigelse

Hovedutvalget for næring og drift behandlet saken 16.03.2017. Kommunestyret behandlet saken 22.03.2017, hvor hovedutvalgets forslag ble enstemmig vedtatt. Det foreligger ingen informasjon om hva Fylkesmannen har foretatt seg i sakens anledning etter vedtaket.

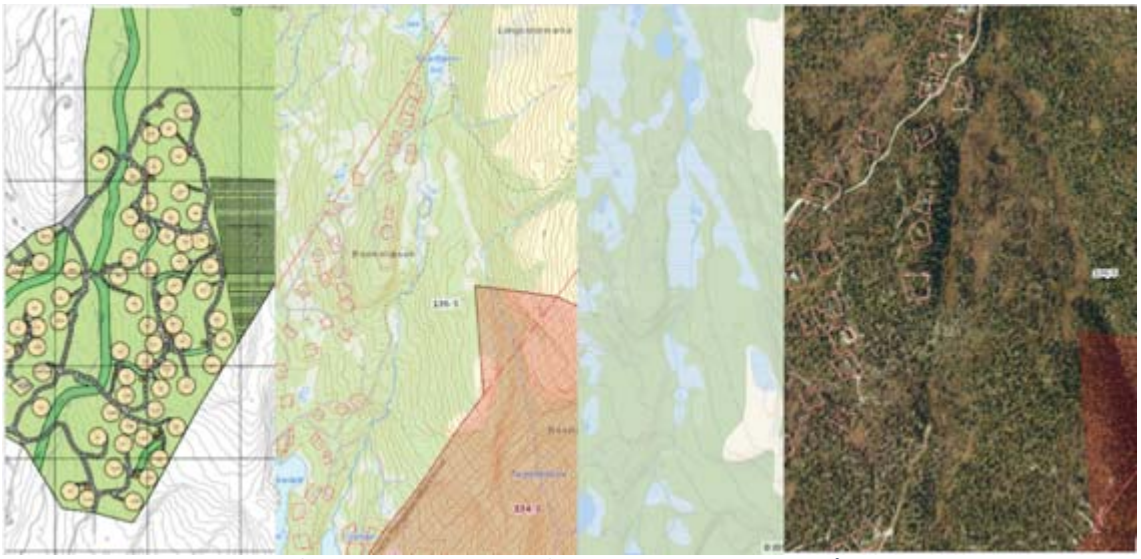

Figur 0-1 Kartutsnittene viser fra venstre plankart, kart fra naturbase med vernet område merket rødt, kommunens innsynsløsning uten planen og ortofoto fra Naturbase.

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitskapelege universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway